

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Dolanc

**Vpliv športnega udejstvovanja otrok na širjenje
socialnih omrežij staršev**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Dolanc

Mentor: doc. dr. Matjaž Uršič

**Vpliv športnega udejstvovanja otrok na širjenje socialnih
omrežij staršev**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

Zahvala

Zahvaljujem se mentorju, doc. dr. Matjaž Uršiču, za strokovno pomoč pri izdelavi diplomske naloge.

Zahvaljujem se mami Zdenki in atiju Milošu za vso podporo in pomoč skozi vsa leta mojega šolanja.

Hvala mojemu možu Iztoku za potrpežljivost in za spodbudne besede ob pravem času.

Posebna zahvala pa gre moji sestri mag. Katarini Kavčič. Ona je najboljša sestra na celem svetu.

Vpliv športnega udejstvovanja otrok na širjenje socialnih omrežij staršev

Bistvo socialnega kapitala so pozitivni odnosi med posamezniki. Za socialni kapital sta pomembni kvantiteta in kvaliteta socialnih stikov posameznika v njegovem življenjskem prostoru, v službi, med prijatelji in znanci, v šoli in med vrstniki.

Socialno omrežje sestavljajo dokaj trdne vezi, ki jih posameznik vzpostavi in vzdržuje s svojim socialnim okoljem. Preko socialnih omrežij se posameznik povezuje v organizacijsko okolje, razvija osebne in socialne stike in ima večji dostop do resursov.

Športno udejstvovanje otroke uči socialne interakcije, otroci razvijajo športne in socialne zmogljivosti in spoznavajo družbene norme in vrednote. Šport otrokom daje trdno osnovo za življenje, športno udejstvovanje otrok pa vpliva tudi na socialne interakcije in socialna omrežja njihovih staršev.

Socialni kapital in socialna omrežja, ki se formirajo med starši in družinami, katerih otroci so vključeni v smučarske klube po Sloveniji, so predmet raziskave tega diplomskega dela.

Z izvedeno raziskavo sem prišla do potrditve hipoteze, da se socialni kapital tako posameznika – starša kot družine širi z aktivnim udejstvovanjem otroka v smučarskem klubu. Aktivno sodelovanje otroka v smučarskem klubu v družino vnese pomembne spremembe v smislu širjenja socialnih omrežij, saj članstvo v klubu pomeni mrežo poznanstev, ki omogočajo večjo družbeno moč, prenos informacij in prenos znanj.

Ključne besede: socialni kapital, socialna omrežja, športno udejstvovanje, otroci.

The role of children's sport activity on expanding parent's social networks

Key element of social capital are positive correlations between persons. Two important components of social capital are quality and quantity of the social relations of a person – at work, between friends and acquaintances, at school and between classmates.

Social network is composed of relatively tight bonds of a person with the social environment. Through social networks a person is bonded into organizational environment, develops personal and social relations and has better access to most resources.

Sport activity teaches children different forms of social interaction, children develop sport and social skills and learn about social norms and values. Sport builds a solid ground for life and children's participation in sport has great impact on social interactions and social networks of their parents.

Social capital and social networks, that form between parents and families of the children in skiing organizations in Slovenia, were the research topic of this graduation thesis.

Performed research confirmed my hypothesis, that social capital of a parent as a person as well as the social capital of the whole family increases with the active participation of the children in the skiing organization. Active participation of a child in the skiing organization brings important shifts towards the expansion of social networks. Membership in a skiing organization forms networks of friendship and acquaintances, that allow bigger social power and flow of information and knowledge.

Keywords: social capital, social networks, sport activity, children.

KAZALO

1	UVOD.....	8
1.1	OPREDELITEV PROBLEMA IN PREDMETA RAZISKOVANJA	8
1.2	HIPOTEZA.....	8
1.3	NAMEN DIPLOMSKEGA DELA	9
1.4	CILJ DIPLOMSKEGA DELA	9
1.5	OPREDELITEV METOD RAZISKOVANJA.....	9
1.6	STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA	10
2	TEORETIČNI DEL.....	10
2.1	SOCIALNI KAPITAL IN SOCIALNA OMREŽJA.....	11
2.1.1	Opredelitev socialnega kapitala.....	11
2.1.2	Opredelitev socialnih omrežij.....	16
2.2	POVEZAVA ŠPORTNEGA UDEJSTVOVANJA S SOCIALNIM KAPITALOM IN SOCIALNIMI OMREŽJI.....	19
2.2.1	Socialna omrežja in športno udejstvovanje	20
2.2.2	Šport in socialni kapital	23
2.2.3	Organizirano športno udejstvovanje otrok	26
2.2.4	Vpliv organiziranega športnega kluba na družino	30
3	EMPIRIČNI DEL.....	31
3.1	NAČRTOVANJE RAZISKAVE.....	32
3.1.1	Metodologija.....	32
3.1.2	Raziskovalni vprašalnik.....	32
3.1.3	Postopek vzorčenja in opis vzorca.....	33
3.2	ANALIZA PRIDOBLENIH PODATKOV	33
3.2.1	Osnovni cilji raziskave	34
3.2.2	Izvedeni cilji raziskave	37
3.2.3	Povzetek rezultatov raziskave	53
4	SKLEP.....	55
5	LITERATURA	57
	Priloga A: VPRAŠALNIK ZA INTERVJU	60
	Priloga B: ODGOVORI NA VPRAŠANJE ŠT. 6	64
	Priloga C: ODGOVORI NA VPRAŠANJE ŠT. 11	67

KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Struktura anketirancev po spolu	34
Tabela 3.2: Struktura anketirancev po starosti	35
Tabela 3.3: Življenjski standard anketirancev	36
Tabela 3.4: Število prijateljev v klubu	38
Tabela 3.5: Pogostost stikov z drugimi starši v klubu.....	39
Tabela 3.6: Načini stikov med starši v klubu	41
Tabela 3.7: Pričakovanje pomoči od drugih staršev v primeru osebne stiske.....	42
Tabela 3.8: Razširitev družbenih vezi staršev z včlanitvijo otroka v smučarski klub	43
Tabela 3.9: Druženje izven »klubskega« časa	45
Tabela 3.10: Izboljšanje družbenega statusa ali vašega finančnega položaja	46
Tabela 3.11: Udeležba v klubskem dogajanju	47
Tabela 3.12: Pomoč drugih članov smučarskega kluba	50
Tabela 3.13: Razširitev kroga prijateljev z včlanitvijo otroka v smučarski klub	51
Tabela 3.14: Stiki z starši otrok, če otrok preneha s smučanjem v klubu	52

KAZALO GRAFOV

Graf 3.1: Struktura anketirancev po spolu.....	34
Graf 3.2: Struktura anketirancev po starosti.....	35
Graf 3.3: Struktura anketirancev po življenjskem standardu	37
Graf 3.4: Število prijateljev v klubu.....	38
Graf 3.5: Pogostost stikov z drugimi starši v klubu	40
Graf 3.6: Načini stikov med starši v klubu.....	41
Graf 3.7: Pričakovanje pomoči od drugih staršev v primeru osebne stiske	42
Graf 3.8: Razširitev družbenih vezi staršev z včlanitvijo otroka v smučarski klub	43
Graf 3.9: Druženje izven »klubskega« časa	45
Graf 3.10: Izboljšanje družbenega statusa ali vašega finančnega položaja.....	46
Graf 3.11: Udeležba v klubskem dogajanju	48
Graf 3.12: Pomoč drugih članov smučarskega kluba.....	50
Graf 3.13: Razširitev kroga prijateljev z včlanitvijo otroka v smučarski klub.....	51
Graf 3.14: Stiki z starši otrok, če otrok preneha s smučanjem v klubu.....	52

1 UVOD

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA IN PREDMETA RAZISKOVANJA

Športno udejstvovanje otrok je v današnji družbi zelo pogosto. Že predšolski otroci obiskujejo različne športne aktivnosti ali pa so vključeni v najmlajše skupine v posameznih športnih klubih. Vzgoja novih mladih in uspešnih športnikov se začinja zelo zgodaj, zato so v te otroške športne aktivnosti še toliko bolj vpeti starši. Športno udejstvovanje predšolskih, pa tudi še malo starejših otrok, je možno namreč samo ob znatni podpori staršev, ki pa ni samo finančna, pač pa predvsem obsega čas in pripravljenost za sodelovanje.

Večina športnih dejavnosti otrok namreč poteka v športnih klubih, ki so organizirani na prostovoljni bazi. Ker večina teh klubov nima zadostnih resursov, da bi funkcionirala povsem samozadostno, je vključenost in sodelovanje staršev za delovanje klubov vitalnega pomena. Med starši se tako nujno spletajo določene povezave, ki se sčasoma zgradijo v prava socialna omrežja ki za posamezne starše in tudi za družine kot celote pomenijo pomemben socialni kapital.

Socialni kapital in socialna omrežja, ki se formirajo med starši in družinami, katerih otroci so vključeni v smučarske klube po Sloveniji, so predmet raziskave tega diplomskega dela. Na podlagi dolgoletnih izkušenj iz prakse, kot trenerka v smučarskem klubu vem, kako močne vezi se lahko spletejo med starši, katerih otroci trenirajo v klubu. Kot podlago za svoje diplomsko delo sem tako vzela smučarske klube v Sloveniji in med starši otrok, včlanjenih v te klube, izvedla anketo, v kateri me je zanimalo, kako udejstvovanje njihovih otrok v klubu vpliva na njihova socialna omrežja in socialni kapital, kaj so z vključenostjo otrok v klub pridobili in kako se formirajo odnosi tako med otroki, med starši in med celimi družinami.

1.2 HIPOTEZA

Socialni kapital tako posameznika – starša kot družine se širi z aktivnim udejstvovanjem otroka v smučarskem klubu. Aktivno sodelovanje otroka v smučarskem klubu v družino vnese pomembne spremembe v smislu širjenja socialnih omrežji, saj članstvo v klubu pomeni mrežo poznanstev, ki omogočajo večjo družbeno moč, prenos informacij in prenos znanj.

1.3 NAMEN DIPLOMSKEGA DELA

Osnovni namen diplomskega dela je prikazati in dokazati vpliv udejstvovanja otroka v smučarskem klubu na socialni kapital in socialna omrežja staršev kot posameznikov in celotne družine.

Namen diplomskega dela je ugotoviti, kako je udejstvovanje otrok v smučarskem klubu povezano s socialnimi omrežji staršev kot posameznikov in družine kot celote in kako takšno udejstvovanje v klubu vpliva na povečevanje socialnega kapitala staršev in družine.

1.4 CILJ DIPLOMSKEGA DELA

V diplomskem delu sem želela preučiti kako se socialna omrežja staršev širijo skozi otrokovo udejstvovanje v športnem klubu.

Osredotočila sem se na nuklearne družine, ki imajo vsaj enega otroka vpisanega v smučarski klub in z anketo preverila, kako so se družinska socialna omrežja razširila in kakšne spremembe socialnega kapitala je v družino vneslo udejstvovanje otroka v smučarskem klubu.

Poudarek diplomske naloge je na preučevanju premostitvenega socialnega kapitala, saj smučarski klub združuje družine iz različnih socialnih krogov.

1.5 OPREDELITEV METOD RAZISKOVANJA

Diplomska naloga je razdeljena na teoretični in raziskovalni del.

V teoretičnem delu diplomske naloge so bile uporabljene naslednje metode raziskovanja:

- Deskriptivna metoda: z metodo analize sekundarnih virov bodo v teoretičnem delu predstavljena spoznanja in ugotovitve s področja socialnih omrežij in socialnega kapitala staršev kot posameznikov in cele družine.
- Komparativna oziroma primerjalna metoda: za primerjavo ugotovitev in teorij različnih avtorjev v teoretičnem delu.

V drugem delu diplomske naloge, v empiričnem delu, so bile uporabljene naslednje metode, ki so podrobneje predstavljene v začetku empiričnega dela:

- metoda anketiranja,
- metoda generalizacije,
- metoda statističnih obdelav.

1.6 STRUKTURA DIPLOMSKEGA DELA

Diplomsko delo je razdeljeno na dva dela. V prvem delu je teoretični uvod, v katerem bodo predstavljena teoretična spoznanja in ugotovitve s področja socialnih omrežij in socialnega kapitala posameznikov staršev in cele družine. S primerjavo ugotovitev in teorij različnih avtorjev bo postavljen teoretični okvir za analizo podatkov v empiričnem delu.

Empirični del bo temeljil na analizi z anketnim vprašalnikom pridobljenih podatkov. Sledila bo razprava in primerjava ankete z literaturo. Na osnovi pridobljenih rezultatov in analize teh podatkov bo mogoče potrditi ali ovreči postavljeno hipotezo.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 SOCIALNI KAPITAL IN SOCIALNA OMREŽJA

2.1.1 Opredelitev socialnega kapitala

»Socialni kapital je vir – potencial in možnost posameznika, ki mu je dostopen v socialnih odnosih in se gradi na virih socialne strukture. Njegovih koristi so deležni vsi člani strukture, pogojujejo pa jih njihovo medsebojno sodelovanje, solidarnost, vzajemnost in medsebojno zaupanje« (Zrim Martinjak 2006, 113).

»Socialni in kulturni kapital posameznika je bogastvo, ki izvira iz sodelovanja in vpetosti v socialne vezi in mreže. Povečuje občutek pripadnosti, zaupanja in solidarnosti ter omogoča razvoj posameznika in skupnosti« (Šola za ravnatelje 2016).

Socialni kapital je značilnost socialnih organizacij – to so socialna omrežja, norme in družbeno zaupanje, ki vzpostavljajo koordinacijo in kooperacijo za skupno dobro (Putnam v Perks 2007, 379).

V literaturi zasledimo predvsem dve prevladujoči opredelitvi socialnega kapitala. Prva opredelitev je normativno funkcionalistična opredelitev, druga pa je reakcija na prvo in obravnava socialni kapital iz perspektive kritične teorije družbe. Normativno funkcionalistična opredelitev »socialni kapital razume kot norme in odnose, ki povezujejo skupnosti z reciprociteto, zaupanjem in vpeljevanjem sankcij za odklone od naštetega« (Kump v Svetic 2016). Po tej definiciji socialni kapital ne pripada posamezniku temveč širši skupnosti, saj norme in sankcije posameznika silita k delovanju v skupno korist (Svetic 2016).

Bistvena komponenta socialnega kapitala so pozitivni odnosi med posamezniki. Za socialni kapital sta pomembni tako kvantiteta kot tudi kvaliteta socialnih stikov posameznika v njegovem družbenem in življenjskem prostoru, v službi, med prijatelji in znanci, v šoli in med vrstniki.

Socialni kapital označujejo naslednje lastnosti (Putnam 2000 v West-Burnham in drugi 2007, 32):

- skupna pravila in vrednote,

- dobro razvite socialne mreže,
- visoka raven zaupanja,
- visoka državljanska zavzetost,
- simboli in obredi,
- soodvisnost in vzajemnost,
- prostovoljstvo in dejavnosti skupnosti.

Kategorijo socialnega kapitala razvijajo posamezniki z medsebojnimi odnosi v različnih vsakdanjih življenjskih situacijah – na delovnem mestu, v formalnih oblikah izobraževanja, v prostovoljnih organizacijah in pri aktivnostih v prostem času ter v vsakdanji socialni interakciji, kjer so posamezniki vpeti v različne socialne mreže. Socialni kapital predstavlja znanje in veščine, ki jih posameznik razvije v socialnem procesu učenja in je v sodobni družbi enako pomemben kot kognitivne in intelektualne spretnosti (Zrim Martinjak 2006, 112–113).

Socialni kapital je sicer precej neotipljiva kategorija, možno pa ga je meriti s pomočjo naslednjih indikatorjev (Iglič 2001, 167):

- strukturni vidik: vprašanja o članstvu in aktivnostih v prostovoljnih organizacijah – sem lahko vključimo tudi članstvo v športnih klubih,
- kulturni vidik: vprašanja o medsebojnem zaupanju,
- sintetični vidik: povezava strukturne in kulturne komponente, ki pa ne sovpadata nujno.

Prostovoljne organizacije, kamor lahko štejemo različne interesne krožke, združenja, društva in med drugim tudi športne klube so poseben tip družbenih institucij, njihova opredeljujoča značilnost pa je, da so prostovoljne. Po tej temeljni značilnosti se ločijo od družine, ki nam je določena ob rojstvu in od službe, ki nam omogoča preživetje. Prostovoljne organizacije temeljijo na angažiranju in udeležbi posameznikov, in ker posamezniki izhajajo iz različnih socialnih okolij, te prostovoljne organizacije pomenijo vezni člen med različnimi socialnimi skupinami in pripomorejo k zmanjševanju socialne distance (Iglič 2001, 168).

Sodelovanje v prostovoljnih organizacijah načeloma povezuje ljudi, ki imajo enake interese in razmišljanje, kljub temu pa ti posamezniki izhajajo iz različnih socialnih okolij in imajo različna prepričanja. Zato sodelovanje v prostovoljnih organizacijah in socialni

kapital, ki pri tem nastaja, pozitivno vplivata na povečevanje socialne tolerance (Iglič 2001, 168).

Socialni kapital je sodobna kategorija in je v korelaciji s človeškim kapitalom, označuje pa vključenost oseb v socialne skupine in socialna omrežja. Socialni kapital s takšno povezanostjo povečuje dostop do informacij, ki so v sodobni družbi vse močnejše orodje in pomembne pri doseganju ciljev (Adam in drugi 2007, 1).

V nasprotju s človeškim kapitalom, ki je opredeljen kot individualna kategorija in pomeni posameznikovo znanje, veščine, sposobnosti in lastnosti, ki prispevajo k osebnemu, socialnemu in ekonomskemu zadovoljstvu, pa je socialni kapital vpet v socialne mreže in družbeno okolje. Socialni kapital je istočasno individualni in skupni vir, saj pomeni posameznikovo interakcijo v medsebojnih odnosih in socialno vključenost v sodobno družbo (Zrim Martinjak 2006, 113).

Pri raziskovanju socialnega kapitala mnogi avtorji opozarjajo, da imajo lahko »drobne« lastnosti, na primer povezanost posameznikov v majhnih skupinah (prijateljske, sosedske in druge interesne skupine), velikokrat izjemno vplivne makro učinke za celotno družbo na višjem nivoju. Zaradi izgrajenega socialnega kapitala na mikro ravni bo tudi sistem na nacionalnem, političnem in ekonomskem nivoju funkcioniral drugače (Dragoš 2002, 72).

Socialni kapital je najmanj otipljiv med vsemi oblikami kapitala, saj obstaja zgolj v povezavah med osebami in je običajno javna in ne zasebna dobrina. Raziskovanje in merjenje socialnega kapitala je še toliko težje zaradi njegove neotipljivosti in interdisciplinarnega značaja (Burt 1992, 57).

Socialni kapital je v veliki soodvisnosti s socialno kohezijo. Tako socialna kohezija kot tudi socialni kapital spadata med t. i. socialne vidike razvoja. Socialni kapital je novejši družbeni termin, ki v svojem bistvu ustrezno pojasnjuje socialno strukturo sodobne družbe (Zrim Martinjak 2006, 112).

Socialni kapital je družbeni odnos in se stvarno ne materializira, socialni kapital postane kapital šele pod pogojem, da se aktivira in uporabi. Socialni kapital pride do izraza zgolj v interakciji med posamezniki in v skupinah. Ima v osnovi podobne elemente, kot druge

oblike kapitala, vendar dokler niso vzpostavljeni odnosi med posamezniki ali skupinami, je socialni kapital le potencial, ki bi ga bilo mogoče še razviti. Štirje osnovni sestavni elementi socialnega kapitala so (Dragoš 2002, 74):

- odnosnost,
- učinkovitost,
- manifestnost,
- uspešnost.

Dragoš (2002, 75–76) takole navaja nekaj najpogosteje uporabljenih opredelitev socialnega kapitala različnih avtorjev:

- Socialni kapital so »lastnosti socialne organizacije, kot so zaupanje, norme in omrežja, ki lahko zvečajo učinkovitost družbe, ker olajšujejo oz. pospešujejo usklajenost delovanj« (Putnam v Dragoš 2002, 75).
- Socialni kapital so lastnosti socialne organizacije, »ki lahko pospešijo usklajevanje in sodelovanje pri realizaciji vzajemnih koristi« (Putnam v Dragoš 2002, 75).
- »V nasprotju z ostalimi oblikami kapitala je socialni kapital umeščen v odnosnih strukturah med akterji. Ni spravljen ne v samih akterjih niti v fizičnih izpeljavah tega, kar počnejo« (Greeley v Dragoš 2002, 75).
- »Socialni kapital je ideja o tem, da lahko posamezniki in skupine izdatneje aktivirajo svoje vire skozi medsebojne povezave (in s tipom teh povezav)« (Paxton v Dragoš 2002, 75).
- »Socialni kapital je agregat aktualnih ali potencialnih virov, s katerimi razpolagajo trajnejša omrežja bolj ali manj institucionaliziranih razmerij, osnovanih na vzajemnih poznanstvih in prepoznavah - oziroma, z drugimi besedami, s članstvom v skupini« (Bourdieu v Dragoš 2002, 76).
- »Koncept socialnega kapitala ponazarja, kako lahko socialna struktura določene skupine deluje kot pripomoček za posameznike te skupine« (Coleman v Dragoš 2002, 76).
- »Socialni kapital je utelešenje kumulativnih učinkov človeške aktivnosti; ko se kombinira z ostalimi oblikami kapitala, pospešuje ustvarjalne dejavnosti« (Bebbington in Perreault v Dragoš 2002, 76).
- »Socialni kapital – podobno kot druge oblike kapitala – pomeni oboje, tako input kot output razvojnih procesov; lahko ima negativne kot tudi pozitivne učinke na druge oblike kapitala« (Bebbington in Perreault v Dragoš 2002, 76).

- Gre za »zalogo socialnega kapitala, ki se lahko krepi ali izčrpa in katerega razpoložljivost je (tako kot pri ostalih oblikah kapitala) neenako porazdeljena v geografskem in socialnem smislu« (Bebbington in Perreault v Dragoš 2002, 76).
- Vsebina socialnega kapitala so taki »odnosi med posamezniki, skupinami in skupnostmi, ki spodbujajo zaupanje in/ali medsebojne obveznosti ... Ta dobrina pa ni enaka privatni lastnini, saj odnosov in norm, ki nastanejo na tej osnovi, nikoli ne more popolnoma kontrolirati noben posamičen akter« (Callahan v Dragoš 2002, 76).
- Gre za »nevidno lepilo, ki družbo drži skupaj... socialni kapital je najpomembnejši dejavnik ekonomske rasti« (Kawachi in drugi v Dragoš 2002, 76).
- »Posamezniki si z upoštevanjem kooperativnih pravil, ki regulirajo svobodnost izbir, zvečajo svoje lastne zmožnosti in sposobnosti, ker jim to omogoča povezovanje z ostalimi ter usklajevanje njihovih delovanj« (Fukuyama v Dragoš 2002, 76).
- »Socialni kapital lahko opredelimo preprosto kot sklop neformalnih vrednot oz. norm, ki so skupne članom skupine in omogočajo sodelovanje med njimi« (Dragoš 2002, 76).
- »Zaradi posebne narave socialnega kapitala sta dostopnost do virov in njihovo aktiviranje dva različna problema. Bistvo socialnega kapitala je v ideji, da so socialne vezi med ljudmi tiste, ki omogočajo razpoložljivost njihovih virov za posameznike... V primerjavi s finančnim ali človeškim kapitalom je posebnost socialnega kapitala v pomanjkanju jasne opredelitve lastninskih pravic« (Rus v Dragoš 2002, 76).

Socialni kapital je povezava med posamezniki, ki si ta socialni kapital med seboj delijo. Socialni kapital je tudi faktor, ki vpliva na razvoj in uporabnost človeškega in finančnega kapitala (Burt 1992, 57–58).

Putnam (v Harvey in drugi 2007, 208) razlikuje med tremi oblikami socialnega kapitala:

- spajajoč (ang. *bonding*) socialni kapital, ki se nanaša na odnose med homogenimi skupinami, kot na primer v športnih klubih in organizacijah,
- premostitveni (ang. *bridging*) socialni kapital, ki se nanaša na horizontalne odnose med skupinami, na primer med različnimi klubi v ligi,
- povezujoč (ang. *linking*) socialni kapital, ki se nanaša na vezi med različnimi družbenimi skupinami v družbi, na primer povezave med navijači določenega športnega kluba.

Ključni poudarek socialnega kapitala je dostop do virov in investiranje v vire, od česar pa posameznik pričakuje tudi določeno korist. Bourdieu (v Hoyer in drugi 2015, 3) definira socialni kapital kot »skupek dejanskih in potencialnih virov, ki so povezani z obstojem dolgoročnih omrežij v bolj ali manj institucionaliziranih medsebojnih odnosih poznanstva in prepoznavanja«.

Drugi pristop k preučevanju socialnega kapitala poudarja, da je glavni izkupiček socialnega kapitala zmožnost ljudi, da delajo skupaj skozi povečano komunikacijo, sodelovanjem in pozitivnim kolektivnim duhom in delovanjem (Hoyer in drugi 2015, 3–4).

Putnam (v Hoyer in drugi 2015, 5) trdi, da je »glavna ideja teorije socialnega kapitala, da damo socialnim omrežjem določeno vrednost«.

Socialni kapital je vir – kot druge oblike kapitala. Deloma se socialni kapital lahko celo podeduje oziroma nasledi, večinoma pa ga posameznik zgradi in pridobi sam v socialnih integracijah v družbi in se zato postopoma razvija in povečuje s časom. Socialni kapital se razvija skozi kvalitativne in kvantitativne odnose v socialnih omrežjih, zato je dejansko nerealno pričakovati, da se bo bistveno spremenil v časovno kratkem prostovoljnem udejstvovanju u organizaciji. Kratkoročno udejstvovanje je bolj namenjeno takojšnjim koristim, ki jih posameznik vidi v vključenosti v določeno športno prostovoljno organizacijo, dolgoročno pa je namenjeno gradnji trdnejših vezi, socialnih omrežij in končno tudi socialnega kapitala (Harvey in drugi 2007, 219–220).

2.1.2 Opredelitev socialnih omrežij

Socialno omrežje sestavljajo dokaj trdne vezi, ki jih posameznik vzpostavi in vzdržuje s svojim socialnim okoljem. Socialna omrežja posamezniku pomenijo dostop do resursov, v okviru vezi v socialnih omrežjih se povezuje v organizacijsko okolje (delovno zasebno), z njimi pa razvija tudi osebne in socialne stike (Iglič 2001, 170).

Hajdeja Iglič v svoji empirični študiji »Socialni kapital, socialna omrežja in politično vedenje« na podlagi raziskave predstavlja naslednje tipe socialnih omrežij (Iglič 2001, 173–175):

- Privatizirana omrežja

To so majhna in gosta omrežja, sestavljena iz družinskih članov in sorodnikov. V takšna omrežja se redkeje vključujejo zunanji akterji, na primer sosedje ali druge osebe. Tudi

kadar so le-ti vključeni, so vezi z njimi bistveno šibkejše kot med sorodniki, člani privatiziranega omrežja. V takem omrežju so notranje vezi zelo močne in posamezniku niti ne omogočajo samostojnega življenja ločeno od omrežja. Ločevanje med zasebnim in javnim je v teh omrežjih ostro začrtano.

- Diferencirana omrežja

Ta omrežja so velika in vezi med posamezniki v teh omrežjih so šibkejše. Omrežja so odprta in se vzpostavljajo med sosedi, v službi, v prostovoljnih organizacijah. Povezanost ljudi v teh omrežjih je odvisna od individualnih in osebnih vezi med posamezniki, moč vezi med posamezniki pa bolj odvisna od intimnosti med posamezniki in manj od socialne vloge v odnosu. Te vezi so zelo posebne in vezane na posameznika, saj se v njih pojavljata tako institucionalna (socialna) vloga kot tudi medosebna relacija (prijateljstvo).

- Prijateljska omrežja

Srednje velika omrežja znotraj neorganizirane javne sfere, kjer je predvsem poudarek na druženju. Gre za vezi med prijatelji, ki se srečujejo izven formalnega območja delovanja. Tudi sorodstvene vezi niso izključene, te so običajno močnejše kot zgolj prijateljske. Prijateljske vezi so namenjene predvsem čustveni in tudi finančni podpori, pridobljene so po navadi že v mladosti in so trajne.

- V delovno okolje orientirana omrežja

Podobna prijateljskih omrežjem, le da funkcionirajo v delovnem okolju in ne v privatni sferi. Vezi s sodelavci so precej šibkejše od sorodstvenih vezi, zelo pa vplivajo na posameznikova mnenja in odnos do stvari.

- Organizacijska omrežja

Podobna so diferenciranim omrežjem in vključujejo veliko število vezi v prostovoljnih organizacijah. Vezi so individualne in osebne, druge vezi so v teh omrežjih dokaj močne v primerjavi s sorodstvenimi.

Podobno razdelitev socialnih omrežij najdemo tudi v ostali strokovni literaturi. E. Bott v svojem delu »Family and social networks« (1971), ki je eno temeljnih del na področju socialnih omrežij, navaja tri različna socialna omrežja: privatizirana, prijateljska in diferencirana socialna omrežja (v Igljč 2001, 175).

Socialno omrežje sestavljajo tako posamezniki kot tudi skupine posameznikov in druge različne družbene entitete in predvsem odnosi med njimi. Posameznike v socialnih omrežjih povezujejo socialni odnosi, na primer prijateljstvo, družina, partnerstvo, poslovne

vezi in drugi medsebojni odnosi. V socialnih omrežjih se tako ne osredotočamo na posameznika, pač pa na preučevanje razmerja med dvema ali več posamezniki in odnosov med njimi (Preša 2010, 13).

Za socialna omrežja velja, da bolj ko smo povezani z ljudmi, bolj jih na splošno zaupamo in seveda tudi obratno (Putnam v Perks 2007, 380).

Putnam socialna omrežja vidi kot nosilce družbenega zaupanja, norm in medsebojnega sodelovanja, ki predstavljajo temeljne pogoje za dobro delovanje družbe. Drugi avtorji pa socialna omrežja opredelijo kot zgolj (nič več in nič manj) sredstva za nastajanje, reprodukcijo in izmenjavo virov. Socialna omrežja so iz tega vidika razumljena kot kapital, podobno kot ekonomski, kulturni in druge vrste kapitala, s katerim so socialna omrežja močno povezana (Harvey in drugi 2007, 208–209).

Pri preučevanju socialnega kapitala skozi perspektivo socialnih omrežij se nekateri avtorji bolj osredotočajo na raziskovanje socialnih omrežij kot takih in na strukturo odnosov v teh omrežjih, drugi pa se osredotočajo na socialna omrežja in na njihove razpoložljive in dosegljive vire (Harvey in drugi 2007, 208).

S kategorijo socialnega kapitala in socialnih omrežij je močno povezan tudi pojem socialna povezanost. Townsend in McWhirter (v Hoyer in drugi 2015, 5) sta identificirala veliko število prednosti, ki jim ima posameznik zaradi večje socialne povezanosti: večji občutek kakovosti bivanja, večji občutek lastne vrednosti in boljše zdravstveno stanje. Socialna povezanost je pomemben dejavnik pozitivnega človekovega razvoja, medtem ko premajhna socialna povezanost vodi v odtujitev posameznika od družbe, osamljenost in pomanjkanje smisla in bistva v posameznikovem življenju (Hoyer in drugi 2015, 5).

Socialna povezanost je pomemben dejavnik pri merjenju socialnega kapitala, saj kaže na stopnjo povezanost v socialna omrežja. Timpone (v Hoyer in drugi 2015, 5) je socialno povezanost definiral kot »stopnjo posameznikove integracije v njegovo socialno okolje in polno izkoriščanje povezanih omrežij«. Raziskovanje socialne povezanosti se osredotoča na kvaliteto in kvantiteto odnosov med posamezniki v družbi (Hoyer in drugi 2015, 5).

Analiza socialnih omrežij je primerna za prepoznavanje in razumevanje družbenih odnosov na najbolj enostavnih in tudi na najbolj kompleksih družbenih nivojih. V svojem bistvu je sociološka teorija in nam pomaga razumeti vsebino in formo socialnih interakcij, družbene strukture in družbene spremembe. Ta teorija je lahko zelo dobra pri natančnem in jasnem pojasnjevanju družbenih odnosov (Nixon 1993, 320).

Socialna mreža so posamezniki, skupine, formalne organizacije, industrijske veje, ki jih povezujejo socialne vezi. Socialna mreža je akterjevo socialno okolje in zato je akterjevo vedenje v veliki meri možno pojasniti z njegovim položajem v socialni mreži in z lastnostmi socialne mreže. Neposredne in posredne socialne vezi imajo za posameznika uporabno vrednost. Socialne vezi v socialnih mrežah so instrumentalne, afektivne in normativne (Iglič 1988, 82).

2.2 POVEZAVA ŠPORTNEGA UDEJSTVOVANJA S SOCIALNIM KAPITALOM IN SOCIALNIMI OMREŽJI

Športno udejstvovanje je pomemben dejavnik v življenju vsakega posameznika, tako v otroški kot tudi v odrasli dobi. Prav v otroštvu se postavljajo prvi temelji za nadaljnjo in vseživljenjsko športno aktivnost. Potreba po gibanju je za otroka naravna in prirojena, otrok ob gibanju razvija in krepi svoje telo, prav tako pa skozi gibanje in šport raziskuje in spoznava svet okoli sebe ter doživlja nove občutke in ob tem tudi uri svoje spretnosti. Za ustrezen in pravilen razvoj vseh teh otrokovih spretnosti pa je bistvenega pomena pravo športno okolje, saj le ob pravih spodbudah in ustreznem vodenju otrok optimalno razvija svoje gibalne in tudi siceršnje potenciale. Šport, ki je v zgodnjem otroštvu bolj zabava, kasneje v mladostništvu ob ustreznih spodbudah lahko preraste v bolj resno ukvarjanje s športom in treninge, je že od vsega začetka v mladostništvu najboljša življenjska naložba za ustvarjalno in kakovostno življenje. Zgodnje spoznavanje z športom mora biti kakovostno in profesionalno, zato je za otroka najbolj optimalno, da ga starši včlanijo v ustrezen športni klub. Ob organiziranem športnem udejstvovanju v okviru športnega kluba se istočasno formirajo tudi socialni odnosi z vrstniki, saj z vključenostjo v organizirano športno dejavnost otrok vstopa v socialna omrežja, ustvarja socialne vezi in krepi svoj socialni kapital.

Francoska komisija za raziskovanje ekonomskega razvoja in socialnega napredka je ugotovila, da šport igra pomembno vlogo pri nastanku socialnega kapitala, katerega bistvene sestavine so: socialna povezanost, socialna omrežja, in koristi, ki jih oboje ponujajo (Hoye in drugi 2015, 4).

Tudi Evropska komisija je v beli knjigi Evropskih skupnosti leta 2007 o športu zapisala, da šport socialna institucija z širokim naborom prednosti, potencial športa pa je povečevanje socialne vključenosti, integracije in zagotavljanje enakih možnosti (Komisija Evropskih skupnosti 2007, 3–9).

Šport je posebna aktivnost, ki deluje kot nekakšno »lepilo«, ki povezuje skupnosti. Družbene športne aktivnosti po navadi prinašajo velik obseg družbenih koristi in rezultatov: povečevanje družbene vrednosti, zmanjšanje kriminala in mladostniškega prestopništva, izboljšanje pogojev za neprivilegirane skupine, večja samozavest in samovrednotenje, večja socialna integracija in sodelovanje (Long and Sanderson v Hoye in drugi 2015, 4).

Šport usmerja mlade ljudi v aktivno produktivnost, uči jih iskati cilje v življenju in še pomembneje, najti poti do teh ciljev. Ob tem razvija njihovo potrpežljivost in frustracijsko toleranco, hkrati pa se večina mladih tu sreča s porazi in se jih tako nauči sprejemati; tako vzgojeni pa se bodo znali veliko ustrežneje in aktivno spoprijemati z vsakdanjimi težavami, ki jih bodo v življenju doletele (Tušak v Cugmas in Burjak 2008).

2.2.1 Socialna omrežja in športno udejstvovanje

Športni programi in v šport usmerjeno izobraževanje v družbi ustvarja in krepi socialna omrežja med vključenimi posamezniki, njihovimi družinami in ostalimi podpornimi člani. Odzivna in delujoča socialna omrežja so velik vir zaupanja v družbi, norm in recipročnega udejstvovanja, ki vodijo k sodelovanju, koordinaciji in združenemu delovanju (Lawson 2005, 138).

Walseth (v Hoye in drugi 2015, 7) ugotavlja, da je okolje, kakšno je v športnih klubih pomembno za kreiranje socialnega kapitala, še posebej pomembno, ker ekipni športi bolj razvijajo in cenijo kolektivni duh kot individualnega.

Velikost socialnega omrežja se nanaša na število članov, ki so vključeni v tako socialno omrežje, pa tudi na povezave med člani, ki so lahko samo psihološke ali pa so dejansko interaktivne, saj ima vsak član še drugo vrsto socialnega omrežja, poleg tistega v klubu. Ta omrežja se lahko prekrivajo, na primer ko je klubski trener hkrati tudi starš ali sorodnik enega od otrok. V tem primeru je isti posameznik vključen v socialno omrežje v klubskem smislu kot trener in tudi kot starš, hkrati pa je kot vsi ostali straši vpet tudi v družinsko socialno omrežje. V tem primeru se ti dve socialni omrežji med seboj prekrivata (Jowett in Timson-Katchis 2005, 270–271).

Zelo pomembni pri razvoju socialnega omrežja na športno-klubski ravni so starši, ki zagotavljajo osnovne pogoje za udejstvovanje svojih otrok v športnih klubih: prevoze na treninge, plačevanje šolnine in vso ostalo potrebno logistiko. Starši poleg tega pomenijo pomemben zgled pri odnosu trener-varovanec, saj je od njih odvisno, kako bo otrok trenerja in njegove metode sprejel in ponotranjil. Glede na odnos med starši in trenerjem se razvije tudi odnos med trenerjem in varovancem, če starši spoštujejo trenerja in njegovo delo ter zaupajo trenerjevim metodam in presoji, enako ravna tudi otrok. Velja pa tudi obratno, zato je odnos staršev do trenerja zelo pomemben za uspešno delo trenerja z njihovim otrokom (Jowett in Timson-Katchis 2005, 270–271).

Od staršev je odvisno tudi, v kolikšni meri bo otrok vključen oziroma vpet v samo klubsko dogajanje in v mrežo odnosov, ki se ustvarijo v klubu. Konec koncev je starš tisti, ki določa, kolikokrat se bo otrok udeležil treningov in tekem in s kakšno intenzivnostjo ter z kakšnim ciljem bo treniral. Vpetost staršev v klubsko dogajanje (pikniki, druženja po tekmah, treningih) je pomemben dejavnik širjenja socialne mreže. Intenzivnejše ko je udeleževanje in participacija staršev v klubu, močnejše vezi se spletejo tako med starši, ki so vpeti v klub, kot tudi med otroki (Jowett in Timson-Katchis 2005, 270–271).

Starši imajo torej najpomembnejšo vlogo pri športnem udejstvovanju otrok, saj so oni tisti, ki jih vpišejo v klub in kasneje s svojo podporo (tako finančno kot fizično) omogočajo otrokovo športno udejstvovanje. Starši in tudi drugi družinski člani tako igrajo mnogo

pomembnih vlog v športnem udejstvovanju njihovih otrok, saj so hkrati psihološki in materialni podporniki, do neke mere trenerji, prevozniki, gledalci in navijači (Fredericks in Eccles v Weiss 2004, 145–146).

Starši so velikokrat popolnoma vpeti v klubske dogajanje in sodelujejo pri klubskih piknikih, tekmah, organizacijah dogodkov in tako posredno prav oni določajo, v kakšni meri bo otrok vpet v športno dogajanje. Lahko ga spodbujajo in opazujejo, mu dajejo motivacijo, nekaj pa je tudi primerov, kjer so starši v veliki meri nezainteresirani za otrokovo sodelovanje v športnem klubu in jim to predstavlja samo mašilo za otrokov prosti čas. Taki otroci redko napredujejo v profesionalne športnike oziroma redkeje v športu vztrajajo daljše obdobje. Prav tako prevelika vpetost staršev v otrokovo športno udejstvovanje ni zaželena, saj predstavlja prevelik pritisk na otroka in pogosto so v takih primerih interesi staršev nad interesi otrok kar se tiče športne poti (Fredericks in Eccles v Weiss 2004, 150–151).

Vpliv staršev na športno udejstvovanje otroka v športnem klubu je v veliki meri odvisen od starosti otroka, saj so mlajši otroci bolj pod vplivom staršev in njihove (športne) motivacije, starejši otroci pa se bolj ozirajo na sovrstnike, tako da imajo v kasnejših letih sovrstniki (sošolci, prijatelji) večji vpliv kot starši.

Starši predstavljajo vzor in nekakšen trend je, da otroci staršev, ki so zelo vpeti v šport – bodisi starši sami ljubiteljsko trenirajo, so mogoče trenerji, sponzorji in donatorji – aktivneje trenirajo oziroma se ukvarjajo z športno dejavnostjo že od samega začetka, saj je športna dejavnost v njihovi družini prisotna malodane od njihovega rojstva in se tako že zelo zgodaj spoznajo z športniki aktivnostmi.

Starši predstavljajo model vedenja oziroma obnašanja pri športnih aktivnostih, pa naj bo to vedenje pozitivno ali negativno. Otroci ponotranjijo delovanje in vedenje, pa tudi občutke staršev in sami prevzamejo podoben način obnašanja in sodelovanja, pa tudi podoben način socialne interakcije v klubskem športu, ne glede na to ali je šport skupinski ali individualen. Starševska pričakovanja pa so drugi pomemben dejavnik, ki vpliva na športno pot otrok, saj neposredno vršijo pritisk določenih pričakovanj in standardov, ki bi jih po njihovem mnenju otrok moral doseči kot športnik. Tega pritiska ne vršijo v primeru,

če za športne rezultate otrok niso zainteresirani. Ta pričakovanja zelo vplivajo na otrokovo športno aktivnost in tudi na obremenjenost z doseženimi rezultati.

Študija je pokazala, da imajo otroci dveh športno aktivnih partnerjev šestkrat večjo verjetnost, da bodo tudi sami športniki oziroma se bodo aktivno ukvarjali z športom kot otroci, katerih starši se ne ukvarjajo z športom ali niti ne kažejo interesa za kakršnokoli športno dejavnost (Freedson in Evenson v Weiss 2004, 150–151).

Nadaljnje raziskave so pokazale, da imajo otroci, katerih starši so predstavljali »dober« vzor (po otrokovem mnenju) večje zadovoljstvo in motivacijo za šport, kot otroci staršev, ki so predstavljali negativen vzor glede športa (Babkes and Weiss v Weiss 2004, 150–151).

2.2.2 Šport in socialni kapital

Pri razlagi povezave med prostovoljnim športnim udejstvom in socialnim kapitalom je posebej pomembna vloga posameznikov prostovoljcev. Prostovoljno udejstvanje v organizacijah posamezniku omogoča pridobivanje socialnega kapitala, kar po teoriji socialnih omrežij pomeni, da bo ta isti posameznik imel tudi koristi od tega socialnega kapitala – s pomočjo vpetosti v socialna omrežja bo dostopal do določenih virov, do katerih sicer ne bi imel dostopa (Tonts v Harvey in drugi 2007, 211).

Raziskava, ki so jo v Kanadi izvedli avtorji Harvey, Lévesque in Donnelly je pokazala, da obstaja pozitivna korelacija med prostovoljnim športnim udejstvom in povečevanjem socialnega kapitala posameznikov v družbi. Raziskava je pokazala tudi, da je povezava med tem, koliko časa je človek aktiven v neki prostovoljni športni organizaciji – k povečevanju socialnega kapitala pripomore dolgoročno prostovoljno udejstvanje v neki športni organizaciji, kratkoročno udejstvanje nima pomembnega vpliva na nastanek socialnega kapitala posameznika (Harvey in drugi 2007, 219).

Socialna povezanost je pomembno in pozitivno povezana z naslednjimi spremenljivkami: spol, zakonski status, vključenost v družbeno športno organizacijo, starost, zaposlitev in stopnja izobrazbe (Hoye in drugi 2015, 16).

V razvijajoči se družbi je vse pomembnejša socialna vloga prostovoljnih oziroma neobveznih organizacij (lahko jih imenujemo tudi »ne-šolske« organizacije). Vse več je

študij, ki se ukvarjajo z teorijo socialnega kapitala, in s tem, kako socialni kapital vpliva na razvoj družbe kot celote, na posameznikov razvoj in na razvoj posameznikovega odnosa z okolico in z različnimi institucijami. Socialni kapital je močno posameznikov sredstvo delovanja in njegovega »prostora« v družbi, predvsem pa je pomembno, kako socialna interakcija posameznika vpliva na socialno in tudi politično okolje širše družbe. Pri tem je velikega pomena tudi posameznikova vključenost v prostovoljne organizacije in njegova dejavna udeležba v njih (Seippel 2006, 169).

Putnam (v Seippel 2006, 172) se osredotoča na prostovoljne organizacije in na njihov vpliv na posameznikov socialni kapital. Poizkuša raziskati, kako posameznikovo članstvo v prostovoljnih organizacijah vpliva na širšo družbo oziroma zakaj je socialni kapital in njegov razvoj v moderni družbi sploh pomemben. Dejstvo je, da socialni kapital prinese pozitivno dinamiko v družbo, kar se v demokratičnih družbah kaže kot razvoj socialnega okolja, takšno okolje pa prispeva k večjemu zadovoljstvu posameznika. Posamezniki, vključeni v prostovoljne organizacije imajo več socialnega kapitala kot tisti, ki v takšnih organizacijah niso aktivni. Več socialnega kapitala pa hkrati pomeni, da ima posameznik večje zaupanje v družbo in bolj angažiran odnos do okolja (Seippel 2006, 172).

Uslaner (v Seippel 2006, 173) navaja, da športno udejstvovanje pomaga pri nastajanju socialnega kapitala, saj spodbuja samozavest posameznikov in jih hkrati uči, da je pomembno spoštovati pravila. Športno udejstvovanje povečuje količino družbenih stikov, hkrati pa povečuje toleranco in enakopravnost med posamezniki. Vendar osnovni namen športa ni širjenje moralnih in etičnih vrednosti, to je zgolj stranski produkt ukvarjanja s športom (Seippel 2006, 173).

Športno udejstvovanje gradi socialni kapital skozi različne procese. Ti procesi so samozavest, družbeni kontakti in socialna omrežja ter moralno zavedanje dejanj. Vse to ponotranjimo skozi udejstvovanje v športu ali v katerikoli drugi prostovoljni organizaciji, ki povezuje več posameznikov z skupnimi interesi. Športnim organizacijam sicer ne moremo pripisati velikega političnega ali institucionalnega vpliva, nedvomno pa športne organizacije vplivajo na naslednje aspekte posameznikovega življenja: medsebojno odvisnost, zaupanje in prepoznavanje – ti dejavniki pa so tudi zelo podobni osnovnim prvinam socialnega kapitala (Seippel 2006, 173).

Ne glede na to, da športnim organizacijam ne moremo pripisati velikega političnega vpliva v družbi, pa lahko trdimo, da so športne organizacije zelo pomembne za gradnjo socialnega kapitala, oziroma povedano drugače, socialni kapital, ki se gradi skozi športne organizacije gradi tudi splošno zaupanje v družbo, kar pa za razne politične prostovoljne organizacije ne velja vedno (Seippel 2006, 173).

Trije socialni mehanizmi, prisotni v prostovoljnih športnih organizacijah so: informacije, vpliv in identiteta. Ti trije mehanizmi kažejo, kako socialni kapital deluje v širši družbi.

Informacije, ki potujejo znotraj neke prostovoljne (športne) organizacije, širijo posameznikov socialni kapital, saj mu dajejo določena znanja in podatke, na račun katerih si potem lahko ustvari tako obče kot tudi politično mnenje. Več znanja pomeni močnejše zaupanje in tudi močnejše vezi, ki tvorijo posameznikov socialni kapital (Seippel 2006, 174).

Na splošno velja, da se ljudje, ki so v mladosti bolj vključeni v razne interesne dejavnosti in združenja, tudi kasneje bolj aktivno in na različne načine vključujejo v družbo. Avtorji v nekaterih raziskavah ugotavljajo celo, da aktivnost v raznih interesnih dejavnostih, med katerimi je seveda tudi članstvo v različnih športnih klubih, pomembneje vpliva na kasnejše aktivno udejstvovanje v družbi kot drugi socialno-ekonomski kriteriji (na primer dohodek, izobrazba, status). Posamezniki, ki so že v mladosti vključeni v organizirano športno udejstvovanje, so tudi kasneje bolj vključeni v skupnost na različne načine. Ta vključenost v družbo traja skozi celo življenje in ni omejena samo na čas aktivnega sodelovanja v posameznih interesnih pristočasnih dejavnostih (Perks 2007, 382).

Posameznikovo udejstvovanje v posamezni prostovoljni organizaciji močno vpliva na vezi, ki se v takšni organizaciji pojavljajo. Če ima posameznik v športnem klubu vidno vlogo, je vodja kluba ali član katerega izmed odborov kluba oziroma je zelo dejaven član, ki išče sponzorje, pomaga pri organizaciji dogodkov, zagotavlja materialne dobrine za delovanje kluba – tak član je zelo vpet v klubske dogajanje, ima tudi določen vpliv in ugled med drugimi člani, kar povečuje njegov socialni kapital, ki se tvori z pomočjo kluba. Z veliko vpetostjo v klubske dogajanje in organizacijo se krepijo tudi vezi med podobno mislečimi in dejavnimi člani, ti potem oblikujejo močno povezano mrežo medsebojnih odnosov, od katerih imajo vsi koristi, tako materialne kot socialne. Predvsem je pomemben

notranji pretok informacij in znanj med aktivnimi člani kluba, kar jim daje ugled v očeh drugih, manj aktivnih članov. Ker so informacije in znanja pomemben dejavnik socialnega kapitala je vpliv oziroma vloga, ki jo posameznik »igra« v katerikoli prostovoljni organizaciji, zelo pomembna, sploh če gre za nek položaj v klubu, ki je v očeh drugih članov visoko cenjen, tak položaj pa prinese tudi določeno odgovornost ne samo na klubski, temveč tudi na širši, družbeni ravni. Odgovornost in ugled posameznika s seboj prineseta tudi večje spoštovanje okolice – in to hkrati spet poviša posameznikov socialni kapital. Posamezniki, ki imajo vodilne vloge oziroma so močno vpeti v klubsko dogajanje, so močno povezani z socialnimi vezmi, ki jih lahko uporabijo tudi izven klubskega dogajanja in s tem povečujejo veze in poznanstva tudi izven kluba, kar pa je eden od ključnih dejavnikov socialnega kapitala posameznika. Tako lahko rečemo, da se socialne veščine na splošno krepijo s članstvom v prostovoljni organizaciji, pri čemer velja, da bolj ko je posameznik aktiven v organizaciji, bolj se krepijo njegove socialne veščine in socialni kapital (Seippel 2006, 175).

2.2.3 Organizirano športno udejstvovanje otrok

Rezultati raziskave, ki jo je v okviru svojega diplomskega dela opravila Katja Tomc, so pokazali, da je več kot polovica staršev redno športno aktivnih, med športi pa prevladujejo hoja, tek in kolesarjenje. Ne glede na športno aktivnost staršev, pa so otroci enako športno aktivni, malo manj kot pol otrok je športno dejavnih. Prevladuje pa miselnost staršev, da je za razvoj otroka gibanje zelo pomembno, saj spodbuja gibalni in telesni razvoj. Ne glede na to pa je staršem pri otrokovem udejstvovanju v športu najpomembnejše to, da se otrok pri športu zabava, da rad sodeluje, da se zraven uči in razvoja svoje potenciale in da seveda posledično skrbi za zdravje (Tomc 2010).

Seveda pa to ni vse, kar nam prinaša športno udejstvovanje otrok in odraslih v športnih organizacijah. Organizirano športno udejstvovanje otrok v športnih klubih vpliva tudi na socialni razvoj posameznikov in družin. To povezavo dokazujejo številni avtorji v literaturi, in prav povezavo med organiziranim športnim udejstvovanjem in socialnim kapitalom poskušam dokazati v tem diplomskem delu.

Športni klub po definiciji pomeni organizacijo, ki združuje ljudi s skupnimi interesi (Slovar slovenskega knjižnega jezika, Športni klub 2016).

Športni klub je lahko javna ali zasebna organizacija za športnike in športne navdušence. Amaterski športni klubi kot prostovoljne organizacije so financirani iz prispevkov članov, nadomestila za uporabnino klubskih kapacitet in v določenih primerih tudi iz prispevka sindikalnih organizacij. Profesionalni klubi pa delujejo kot profitne organizacije in prava podjetja in so financirani s strani velikih podjetij in organizacij (Sports Club 2016).

Športni klub je organizirana skupina, ki zagotavlja potrebna sredstva za ukvarjanje z določenim športom. Običajno športni klub temelji na prostovoljnem članstvu in ni nujno povezan z šolskim predmetnikom oziroma z občolsko dejavnostjo. Športni klub otroku ne zagotavlja zgolj fizične aktivnosti, ampak mu nudi tudi možnosti za razvoj občutka sodelovanja, odgovornosti, sočustvovanja in samokontrole. Vse našteje lastnosti so v športu, tako tekmovalnem kot rekreacijskem, zelo pomembne, njihov pozitiven učinek pa sega tudi čez sfere športnega udejstvovanja v vsakdanje življenje. Članstvo v športnem klubu oziroma otrokovo udejstvovanje v športu doprinese k drugačnemu pojmovanju športa v družini in tako razvije pozitiven odnos do športa in športne aktivnosti tako v ožjem kot tudi v širšem družinskem krogu (Geidne in drugi 2013, 269–270).

Skozi športno udejstvovanje se otrok nauči različnih oblik socialne interakcije in hkrati s športnimi razvija tudi socialne zmogljivosti, spoznava družbene norme in vrednote, ki jih kasneje v življenju samo nadgradi. Šport kot tak daje trdno osnovo za nadaljnje socialne interakcije in športno udejstvovanje v mladostništvu pripomore k športnemu načinu življenja tudi kasneje v odrasli dobi (Geidne in drugi 2013, 269–270).

Članstvo v katerikoli prostovoljni (športni) organizaciji vzpostavi neka nova poznanstva, vezi, znanja in informacije, ki jih lahko posameznik uporabi tudi na drugih področjih družbenega življenja. Od aktivnosti posameznika in od njegove pripravljenosti sodelovanja v organizaciji (ali v športnem klubu) je odvisno, kako močno mrežo socialnih vezi si bo ustvaril in ali jih bo uporabljal tudi izven organizacije ali ne (Seippel 2006, 179).

Putnam definira udejstvovanje v športu kot enega od načinov za ustvarjanje socialnega kapitala. Večina športov je v svojem bistvu družbena dejavnost. Pri športu posamezniki vstopajo v medsebojne odnose, bodisi kot sodelujoči, opazovalci, prostovoljci ali navijači. Takšni odnosi po navadi pomenijo tudi doseganje določenih družbeno pogojenih pozitivni spodbud (Perks 2007, 380). Harris (v Perks 2007, 380) meni, da je športno udejstvovanje

po navadi stična točka, kjer se posamezniki udeležujejo v civilni družbi in kjer se spletajo nova prijateljstva in družbena povezanost. Športne aktivnosti so dejansko družbene pojavne oblike, ki presegajo spol, raso in socialne sloje in s tem prispevajo k razvoju civilne družbe.

Športno udeleževanje prispeva k oblikovanju družbenih vezi med ljudmi in h kreptvi zaupanja v družbi. Zaupanje je ključno za aktivno in angažirano udeleževanje v civilni družbi, ki služi širšim družbenim interesom. Obstaja tesna povezava med zaupanjem in sodelovanjem – večje ko je zaupanje ljudi v družbo, bolj verjetno bodo v njej aktivno sodelovali in seveda tudi obratno – bolj ko posameznik sodeluje v družbi, večje zaupanje v to isto družbo se prebudi v njem. Vendar je proces od sodelovanja do zaupanja vseeno močnejši kot velja za obratni proces (Perks 2007, 381).

V svoji raziskavi je Perks prišel do zaključkov, da je vključenost mladih v športne dejavnosti pozitivno povezana z aktivno vključenostjo odraslih v družbo. To je povezano s trditvijo, da vključenost v športne aktivnosti v mladosti spodbuja nastanek socialnega kapitala, ki kasneje omogoča tudi bolj aktivno sodelovanje odraslih posameznikov v družbi. Športno udeleževanje mladih sega preko meja športnih aktivnosti in ima vpliv na veliko družbenih aktivnosti, ki niso neposredno povezane s športom. Pri športnem udeleževanju se izoblikuje veliko neformalnih družbenih vezi in vsako razmerje med dvema posameznikoma je, kot meni Putnam »majhna naložba v socialni kapital« (Perks 2007, 393).

Simon Darcy, ki je povezavo med socialnim kapitalom in udeleževanjem v prostovoljni organizaciji preučeval na primeru prostovoljne organizacije, ki v avstralski družbi uživa velik ugled, kot je npr. *Surf Life Saving Australia* (v nadaljevanju SLSA), na podlagi opravljene raziskave zaključuje, da imajo prostovoljne športne organizacije pomembno vlogo pri gradnji socialnega kapitala njenih članov in da v teh organizacije spletejo mreže socialnih odnosov, iz katerih izhajajo povezave med posamezniki, ki si izmenjujejo informacije in znanja. Še več, take organizacije krepijo družbeno zavest in razvijajo t.i. človeški kapital posameznika, kar pa se odraža v pozitivnem posameznikovem odnosu do civilne družbe okoli njega. Študija na primeru SLSA je pokazala, da organizacija pomembno vpliva na vezi, znanja, zadovoljstvo, uspešnost in vlogo posameznika, ki je klubski član, prav tako pa se spletejo močne socialne vezi, ki ta znanja in uspešnost širijo

tudi na posameznike izven kluba. Povezave med člani so izredno močne, članstvo pa združuje in povezuje tako aktivne kot neaktivne člane in ustvarja socialno mrežo, iz katere vsak posameznik pridobiva določena znanja, vrednote in informacije, ki jih potem bolj ali manj uspešno uporablja v osebnem življenju (Darcy in drugi 2014, 404–405).

Avtorja Delaney and Keaney sta analizirala razmerje med obsegom športnega udejstvovanja in stopnjo socialnega kapitala v Evropi, da bi ugotovila, kako športno udejstvovanje vpliva na povezanost ljudi v družbi in na aktivno državljanstvo. Odkrila sta, da obstaja močna povezava med športnim udejstvom in stopnjo družbenega zaupanja in blagostanja v družbi. Šport je povezan s pozitivnimi učinki za celotno družbo (Delaney in Keaney v Lee in drugi 2012, 25).

Tonts je v svoji raziskavi prišel do zaključka, da je športno udejstvovanje pomemben prostor za ustvarjanje in vzdrževanje socialnega kapitala skozi sodelovanje, interakcije in udeležbo (Tonts v Lee in drugi 2012, 25).

Lawson (v Lee in drugi 2012, 25) ugotavlja, da široko zastavljeno športno udejstvovanje in športna vzgoja v družbi pripomore k trajnostnemu in integriranemu socialnemu in ekonomskemu razvoju na naslednjih področjih:

- socialna omrežja,
- kolektivna identiteta,
- zdravje in promocija zdravja,
- kvaliteta bivanja,
- človeški kapital.

Večina avtorjev, ki se ukvarja s preučevanjem družbene vloge športa, socialnih omrežij, socialnega kapitala in povezave med njimi, se v svojih delih in raziskavah osredotoča na nekatere osnovne elemente. To so stopnja zaupanja v družbi, aktivno sodelovanje v družbi, družbena proaktivnost, socialna omrežja in družbena raznolikost. Naštete komponente mogoče niso zadostne za pojasnitev celotnega pojma socialnega kapitala, so pa pomembni indikatorji. Tako socialni kapital lahko opredelimo kot družbene odnose in pogoje, ki vključujejo zaupanja vredna in raznolika socialna omrežja, družbeno proaktivnost in sodelovanje v družbi, soodvisnost in sodelovanje, kar vse skupaj vodi v bolj uspešno družbo (Lee in drugi 2012, 27).

Lee, Cornwell in Babiak so v svoji raziskavi šli še dlje od proučevanja zgolj vpliva športnega udejstvovanja na izgradnjo socialnega kapitala. Zanimala jih je povezanost športa z različnimi aspekti družbenega življenja, osredotočili pa so se na socialni kapital, kolektivno identiteto, osveščenost o zdravju, kakovost bivanja in človeški kapital. Kljub nekaterim omejitvam, na katere so naleteli pri svoji raziskavi, so prišli do ugotovitve, da je vpliv športa na družbo velik in da socialne vrednote športa v družbi pomembne (Lee in drugi 2012, 38).

2.2.4 Vpliv organiziranega športnega kluba na družino

Pomembno je, da je klub, v katerem se otrok športno udejstvuje, dobro organiziran, saj ima klub kot tak velik vpliv na vso družinsko sfero. Dobra organiziranost kluba (treningi, tekme, pikniki, ipd) vzpodbudi starše, da so bolj vpeti v samo klubske dogajanje, z tem pa se povečuje vpliv klub-otrok-starši. Večja je vpetost družine v klubske dogajanje, večji je njen (družinski) socialni kapital in večja so socialna omrežja, ki se ustvarjajo pri interakciji med člani kluba, pa naj so to otroci ali starši.

Smučarski klub je organiziran tako, da zagotavlja članom optimalne pogoje za izvajanje športa, kar je lepo vidno na primeru Alpskega smučarskega kluba Medvode. Klub svojim članom zagotavlja profesionalen kader (trenerje), prevozna sredstva, nujna za izvajanje treningov in tekem (kombinirana vozila) in pa vse potrebne rekvizite, ki jih smučarji potrebujejo za izvajanje treningov in tekem na snežni podlagi in na t.i. suhih treningih (kondicijskih treningih) (Alpski smučarski klub Medvode 2016).

Poslanstvo smučarskih klubov, ki delujejo v okviru krovne organizacije, Smučarske zveze Slovenije, je, da športnike spodbujajo k maksimalni prizadevnosti, spodbujajo korektne odnose med njimi in trenerji, jih motivirajo za delo in promovirajo *fair-play*. (Smučarska zveza Slovenije 2013/2014, 2). Pomemben vir vpetosti družine v klub kot tak so tudi vrednote in norme, ki se v klubu spoštujejo in dosledno izvajajo, saj starši zaznajo, da se otroci v klubu naučijo odgovornosti, samostojnosti, medsebojne interakcije, zmage, poraza ipd., in se posledično tudi sami več udejstvujejo v klubske prostoru, nudijo tako finančno kot socialno pomoč klubu in posameznim članom, kar spet pomeni širjenje socialnih omrežji med člani in povečanje družinskega in osebnega socialnega kapitala.

3 EMPIRIČNI DEL

Teoretični del je bil namenjen predstavitvi osnovnih pojmov, kot so socialni kapital, socialna omrežja in športno udejstvovanje (otrok) v prostovoljnih športnih organizacijah. Kot je razvidno iz literature, med temi pojmi obstaja močna pozitivna povezava, ki jo bom skušala dokazati v empiričnem delu moje naloge.

V nadaljevanju diplomskega dela, v empiričnem delu diplomske naloge, nameravam predstaviti izvedbo in rezultate raziskave med starši, ki imajo svoje otroke včlanjene v katerem od smučarskih klubov v Sloveniji. Moj namen je raziskati povezavo med

vključenostjo otrok v športni – smučarski klub in izgradnjo socialnega kapitala in socialnih omrežij njihovih staršev kot posameznikov in njihovih družin kot celic.

V raziskavi me je zanimalo, kako vključenost otrok v smučarski klub vpliva na življenje njihovih staršev, kakšne prednosti in koristi imajo starši od posredne vključenosti v smučarski klub preko svojih otrok, kako to vpliva na socialni kapital staršev in kako se oblikujejo socialna omrežja med starši in ostalimi sodelujočimi v klubu.

3.1 NAČRTOVANJE RAZISKAVE

3.1.1 Metodologija

V drugem delu diplomske naloge, v empiričnem delu, so bile uporabljene naslednje metode:

- Metoda anketiranja za zbiranje in interpretacijo podatkov v raziskovalnem delu je najprimernejša metoda anketiranja. Metoda anketiranja je kvalitativna raziskovalna metoda, za pridobivanje primarnih podatkov pa je bil uporabljen spletni vprašalnik. Raziskovalni inštrument je spletni, polstrukturirani vprašalnik, kjer anketiranci odgovarjajo na dihonomna vprašanja (DA/NE), na vprašanja tipa z več možnimi odgovori, hkrati pa lahko ob posameznih vprašanjih svoje odgovore še pojasnijo, komentirajo, razložijo in dodajo opise posameznih situacij.
- Metoda generalizacije: to je posploševanje skupnih značilnosti in lastnosti analiziranih uporabnikov mobilnega trgovanja kot delov celote.
- Metoda statističnih obdelav: statistična obdelava podatkov: upoštevala sem vse, ki so odgovorili na vprašalnik, za analizo podatkov pa je bila narejena v Microsoftovem programu Excel. S statistično obdelavo sem pridobila uporabne in pregledne podatke. Rezultate sem predstavila z grafi in tabelami, jih razložila in hkrati z njimi potrdila oziroma zavrgla odgovore na zastavljena vprašanja in hipoteze.

3.1.2 Raziskovalni vprašalnik

Za zbiranje in interpretacijo podatkov v raziskovalnem delu je najprimernejša metoda anketiranja. Metoda anketiranja je kvalitativna raziskovalna metoda, za pridobivanje

primarnih podatkov sem uporabila dopisno spraševanje. Raziskovalni inštrument je bil spletni, visoko strukturirani vprašalnik, sestavljen iz vprašanj z več možnimi odgovori in iz dihonomnih vprašanj (možna odgovora DA/ NE).

Oblikovanje in testiranje vprašalnika: vprašalnik je sestavljen iz dveh delov, skupaj ga sestavlja šestnajst vprašanj. Prvi del – prvih trinajst vprašanj se nanaša na povezavo med športnim udejstvovanjem otrok in vplivom le-tega na življenje staršev. Drugi del je krajši in zajema splošne podatke vprašanih, skupaj samo tri vprašanja o spolu, starosti in življenjskem standardu anketirancev.

Vprašalnik je priložen diplomskemu delu v Prilogi A.

3.1.3 Postopek vzorčenja in opis vzorca

Vzorčna enota: ciljna populacija vzorčenja so starši otrok, ki so vključeni v smučarske klube po Sloveniji.

Postopek vzorčenja: enostavni slučajnostni vzorec.

Velikost vzorca: 80 anketirancev.

Izvedba vprašalnika: spletni vprašalnik.

Način komuniciranja: elektronska pošta – povezava do vprašalnika je bila poslana ciljni populaciji preko elektronske pošte. Anketiranci so bili s potrditvijo povezave samodejno preusmerjeni na spletni vprašalnik, kjer jim je bilo na začetku vprašalnika na kratko pojasnjen namen in cilj raziskave in že vnaprej tudi zahvala za sodelovanje. Potem ko so odgovorili na vsa vprašanja, so z vprašalnikom zaključili in ga poslali preko spleta. Štirinajst vprašanj je bilo obveznih, dve vprašanja pa sta bili opisni in nista bili obvezni. Statistična obdelava podatkov: upoštevani vsi odgovori, N = 80 enot. Analiza podatkov je izvedena s programom Microsoftov Excel.

Cilji raziskave:

- osnovni cilji.
- izvedeni cilji raziskave.

3.2 ANALIZA PRIDOBLJENIH PODATKOV

Raziskava temelji na spletni anketi in je zajemala starše otrok, vključenih v smučarske klube v Sloveniji. Prejetih je bilo skupaj 80 odgovorov.

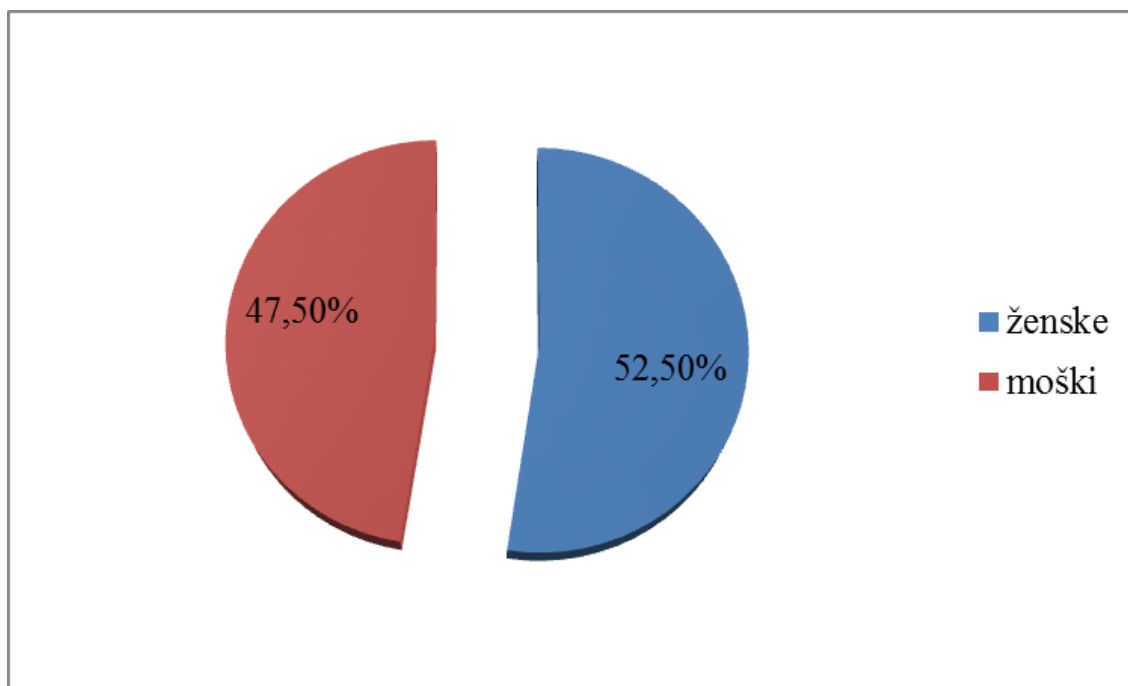
3.2.1 Osnovni cilji raziskave

Odgovori so bili glede na spol dokaj enakomerno porazdeljeni, med anketiranimi je bilo 42 žensk, kar predstavlja 52,5 % žensk in 38 moških, kar predstavlja 47,5 %. Pri raziskavi povezanosti športnega udejstvovanja otrok s tvorbo socialnega kapitala pri njihovih starših se nisem posebej osredotočala na razlike med spoloma.

Tabela 3.1: Struktura anketirancev po spolu

Spol	Število	Odstotek
Ženski	42	52,5
Moški	38	47,5
Skupaj	80	100,0

Graf 3.1: Struktura anketirancev po spolu

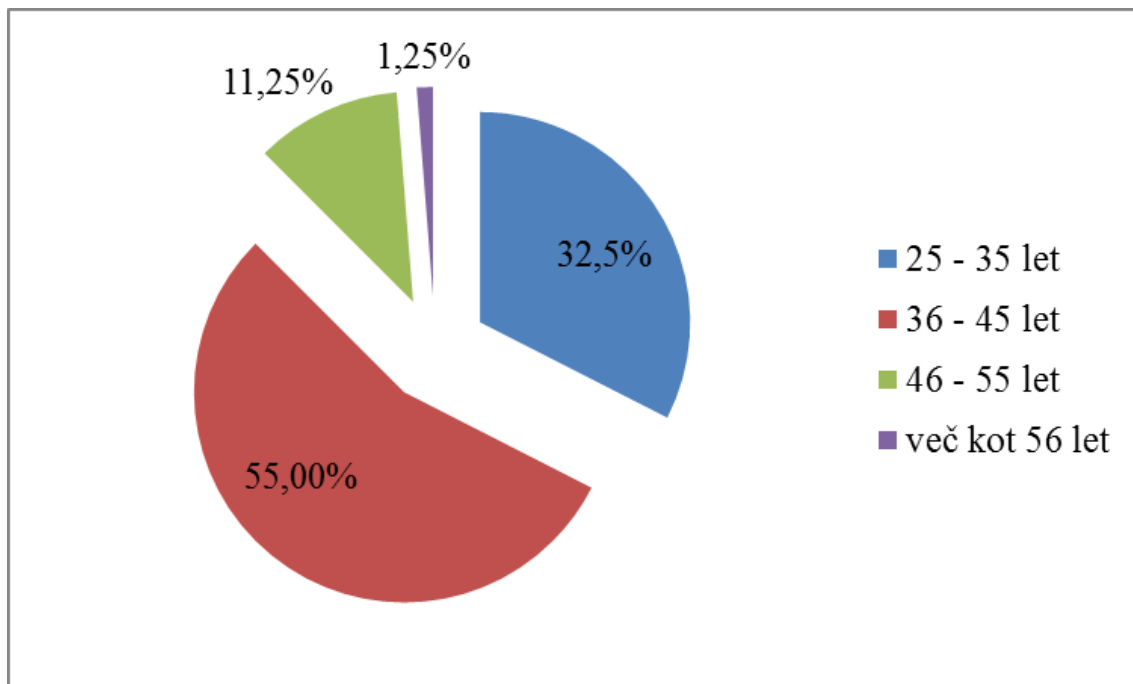

Starostna struktura anketirancev je pričakovana, saj je bila anketa ciljno usmerjena na starše, ki imajo otroke vključene v smučarske klube. Prevladujoča starostna struktura anketirancev je bila od 35 do 45 let (55 %) in od 26 do 35 let (32,5 %). Mlajših od 25 let anketa ni zajela, razlog za to je verjetno, da v tej starosti še ni veliko staršev z otroki vpisanimi v športno dejavnost. Starejših od 46 let pa je bilo tudi samo 12,5 %. Ta starostna skupina ima večje otroke, njihovo športno udejstvovanje pa že presega klubsko raven.

Tabela 3.2: Struktura anketirancev po starosti

Starost	Število	Odstotek
Do 25	0	0,00
Od 26 do 35	26	32,50
Od 36 do 45	44	55,00
Od 46 do 55	9	11,25
Več kot 56	1	1,25
Skupaj	80	100,00

Graf 3.2: Struktura anketirancev po starosti

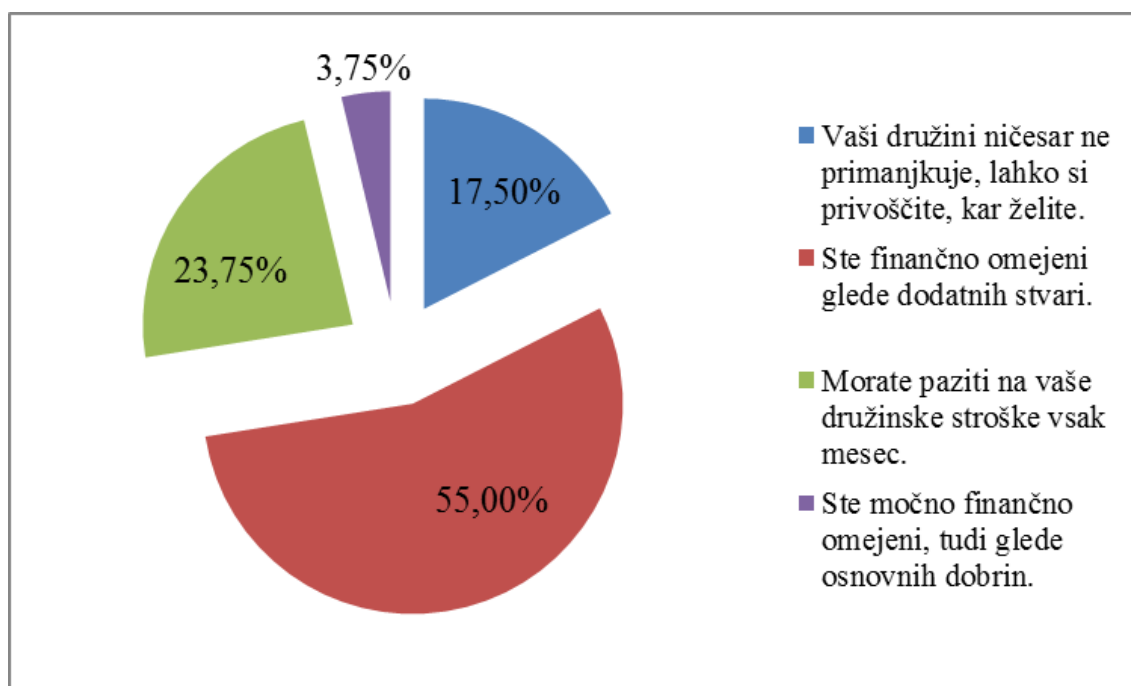

Smučanje je relativno drag šport. Zato ne presenečajo rezultati ankete, da se večina anketirancev uvršča v kategorijo, kjer so sicer dobro finančno situirani, vendar vseeno omejeni glede trošenja za dodatne/ luksuzne dobrine. Takšnih je več kot polovica vseh anketirancev, še dodatnih 18 % pa je takšnih, ki nimajo nobenih finančnih omejitev. Skoraj 24 % anketirancev ima dovolj sredstev za osnovne potrebe, vendar mora na družinsko porabo skrbno paziti. Med anketiranimi je bilo malo takih, ki so zelo finančno omejeni – taki je bilo slabih 4 %, kar je glede na naravo športne panoge pričakovan rezultat. Tudi če se posameznik v zgodnjem otroštvu odloči in se včlani v smučarski klub, se z napredovanjem v višje starostne skupine in kategorije stroški tega udejstvovanja tako povečajo, da veliko družin tega stroška enostavno ne zmore več in se smučarski dejavnosti otrok zaradi finančne nevezdržnosti odpove.

Tabela 3.3: Življenjski standard anketirancev

Starost	Število	Odstotek
Vaši družini ničesar ne primanjkuje, lahko si privoščite, kar si želite.	14	17,50
Ste finančno omejeni glede dodatnih stvari (dopustov, potovanj, izletov...)	44	55,00
Morate paziti na vaše družinske stroške vsak mesec.	19	23,75
Ste močno finančno omejeni, tudi glede osnovnih dobrin.	3	3,75
Skupaj	80	100,00

Graf 3.3: Struktura anketirancev po življenjskem standardu

3.2.2 Izvedeni cilji raziskave

Ta del je namenjen analizi pridobljenih podatkov za preverjanje zastavljenih hipotez in raziskovalnih domnev. Analiza zajema vprašanja iz prvega dela vprašalnika, prvih trinajst vprašanj.

Z analizo pridobljenih podatkov bom skušala dobiti odgovor na zastavljeno hipotezo:

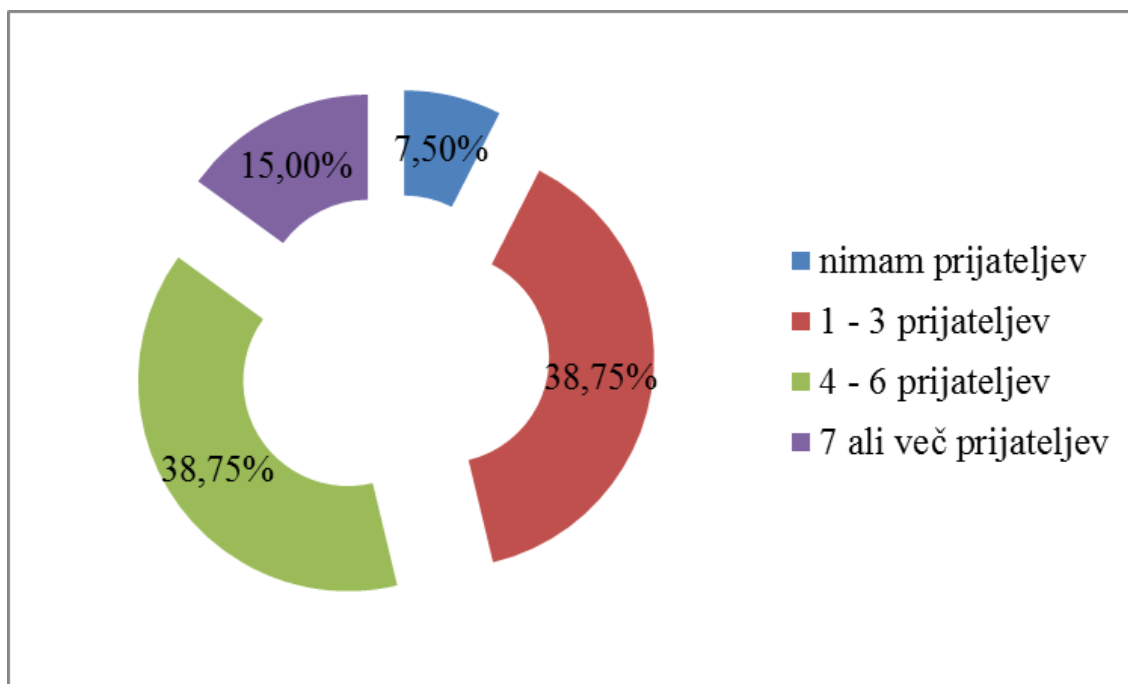
»Socialni kapital tako posameznika – starša kot družine se širi z aktivnim udejstvovanjem otroka v smučarskem klubu. Aktivno sodelovanje otroka v smučarskem klubu v družino vnese pomembne spremembe v smislu širjenja socialnih omrežji, saj članstvo v klubu pomeni mrežo poznanstev, ki omogočajo večjo družbeno moč, prenos informacij in prenos znanj.«

Na vprašanje, ali imajo prijatelje v smučarskem klubu, v katerem je včlanjen njihov otrok, je večina staršev odgovorila pritrdilno. Med starši otrok v klubu se torej ustvarijo poznanstva in prijateljstva. Skoraj 40 % staršev ima med starši v klubu od vsaj enega do tri prijatelje, enak delež staršev pa ima od štiri do šest prijateljev. Manjši del staršev ima več kot sedem prijateljev v klubu (15 %), še polovico manj pa je tistih, ki prijateljev v klubu sploh nimajo (7,50 %).

Tabela 3.4: Število prijateljev v klubu

Število prijateljev v klubu	Število	Odstotek
Nimam prijateljev	6	7,50
1 – 3 prijateljev	31	38,75
4 – 6 prijateljev	31	38,75
7 ali več prijateljev	12	15,00
Skupaj	80	100,00

Graf 3.4: Število prijateljev v klubu

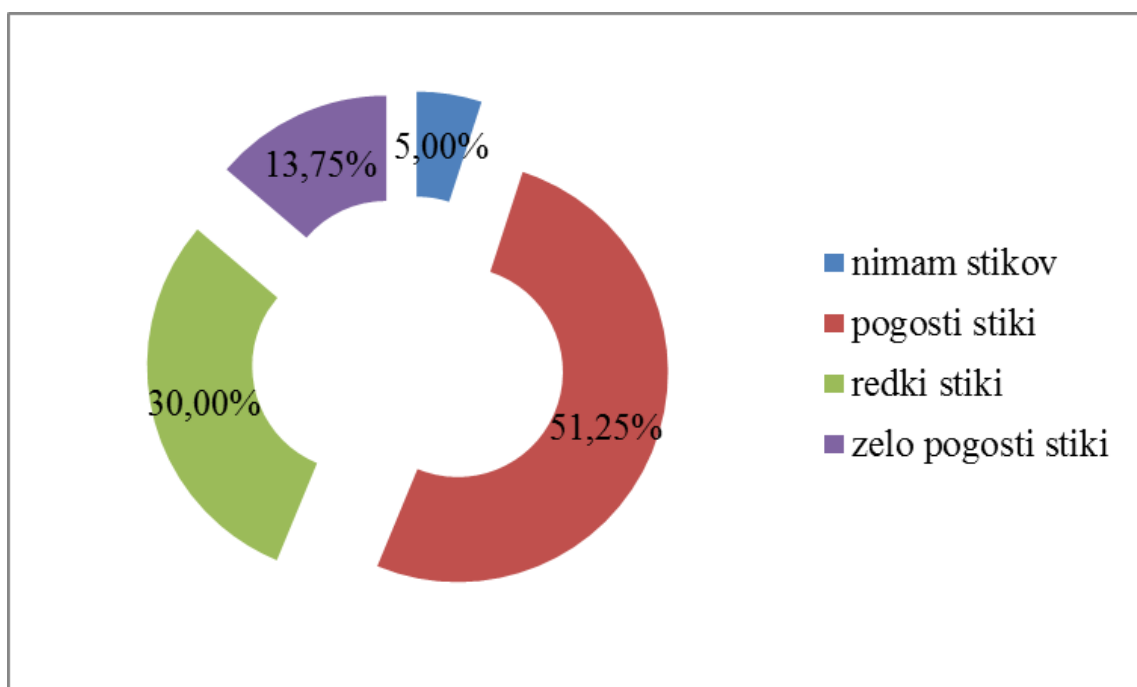
Smučarski klub in udejstvovanje otrok v njem od staršev zahteva kar veliko vključenost v »dogajanje« v klubu. Otroke je potrebno pripeljati in odpeljati na treninge in tekme, potrebno se je uskladiti glede nakupa potrebne opreme in izvedbe treningov in tekem, potrebno je zagotoviti nemoteno finančno in tudi siceršnje delovanje kluba. Iz teh razlogov je interakcija med starši v klubu neizogibna in rezultati ankete kažejo, da je precej pogosta. Več kot polovica staršev ima z drugimi starši v klubu pogoste stike, slabih 14 % pa ima celo zelo pogoste stike. Intenzivne interakcije med starši torej potekajo med 65 % staršev v klubu. Zelo malo staršev nima z drugimi starši nobenih stikov (samo 5 %), tistih, ki imajo stike redko pa je 30 %, kar pa še vedno pomeni, da z ostalimi starši v klubu stopajo v določene odnose in so z njimi v interakciji.

Tabela 3.5: Pogostost stikov z drugimi starši v klubu

Pogostost stikov z drugimi starši	Število	Odstotek
-----------------------------------	---------	----------

Nimam stikov	4	5,00
Redki stiki	24	30,00
Pogosti stiki	41	51,25
Zelo pogosti stiki	11	13,75
Skupaj	80	100,00

Graf 3.5: Pogostost stikov z drugimi starši v klubu

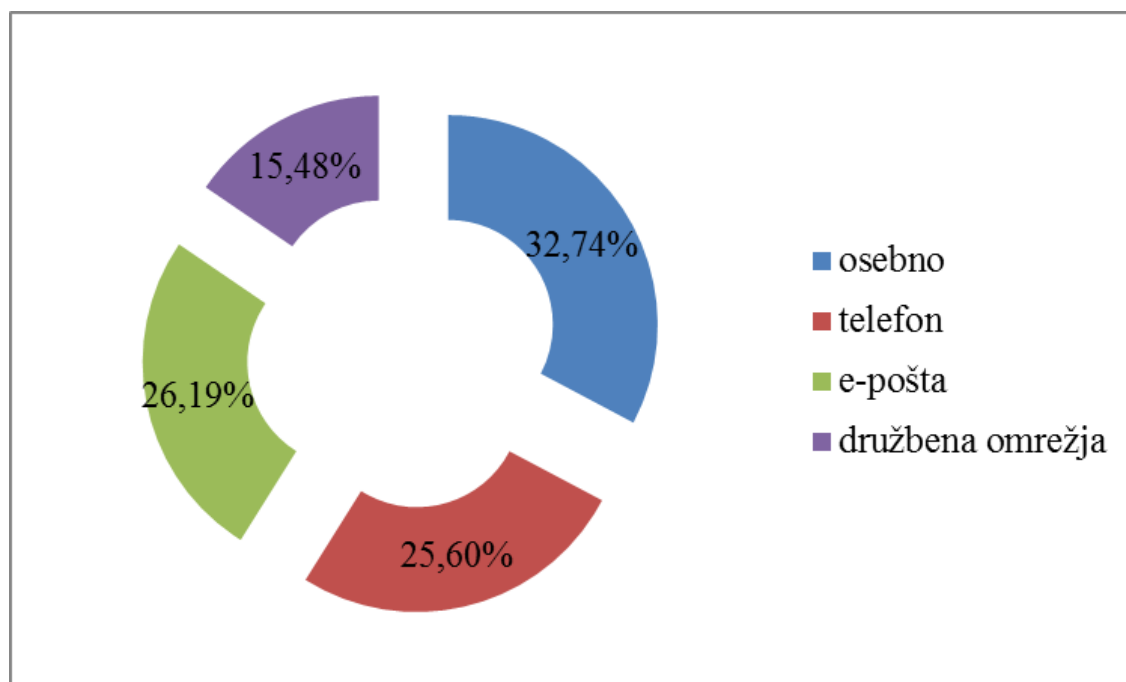
Odgovori na prejšnje vprašanje so pokazali, da je stikov med starši, ki imajo otroke v smučarskem klubu, relativno veliko. Načini, kako ti starši vzdržujejo medsebojne stike, pa so dokaj enakomerno razporejeni in v skladu s pričakovanji sodobne družbe. Kljub vsemu pa je še vedno največ osebnih stikov (skoraj 33 %), v enakem deležu pa sledita telefon (26 %) in elektronska pošta (26 %). Preko družbenih omrežij je stikov med starši manj, predvsem pa je odstotek tistih, ki bi stike vzdrževali samo preko družbenih omrežij, zelo majhen. Večina staršev pa stike med seboj vzdržuje na več različnih načinov, to je osebno, po telefonu in preko elektronske pošte.

Tabela 3.6: Načini stikov med starši v klubu

Načini stikov med starši v klubu	Število	Samo ta način	Odstotek
Osebno	55	14	32,74
Po telefonu	44	3	26,19
Po e-pošti	43	12	25,60
Preko družbenih omrežij	26	2	15,48
Skupaj	168	31	100,00

Graf 3.6: Načini stikov med starši v klubu

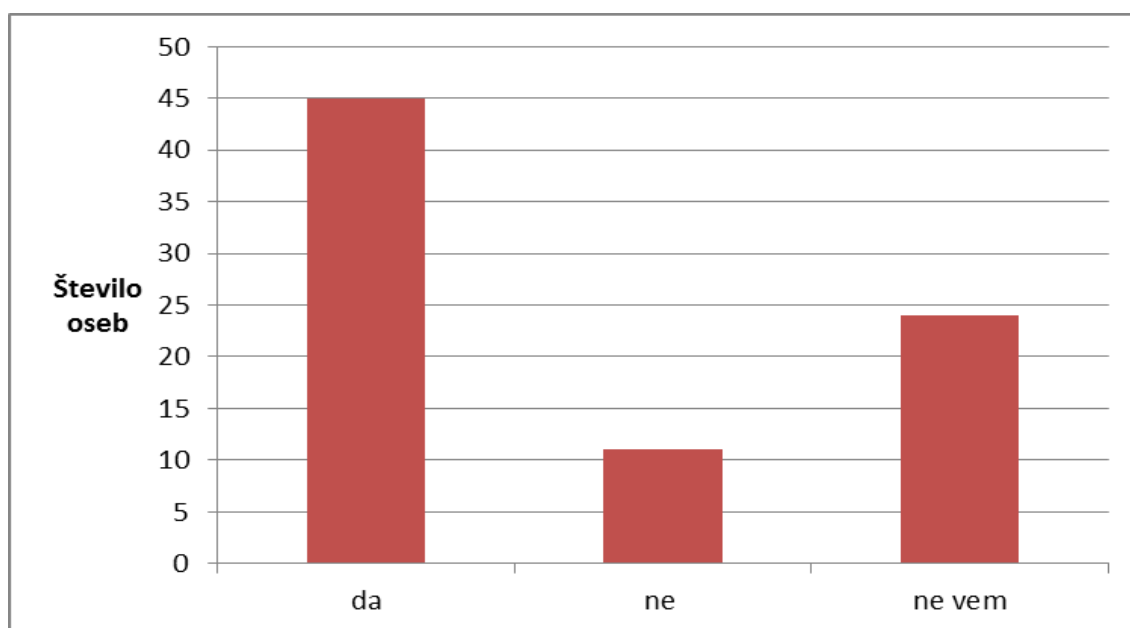
Ena od posebnih značilnosti prijateljstva in poznanstev je tudi medsebojna pomoč, to pa je tudi gradnik socialnega kapitala posameznika – da lažje premaguje svoje osebne stiske in rešuje težave s pomočjo svoje socialne mreže znancev in prijateljev. Rezultati ankete so pokazali, da bi pomoč od drugih staršev v klubu pričakovalo več kot polovica anketirancev (56 %), vendar pa je velik del staršev tudi takih, ki niso prepričani, ali bi prijatelje in znance v smučarskem klubu svojih otrok lahko prosili za pomoč. To kaže na dejstvo, da mogoče socialne vezi med starši v smučarskem klubu vseeno niso tako zelo trdne, kot to

velja na primer za socialne vezi v privatiziranih omrežjih med družinskimi člani in sorodniki.

Tabela 3.7: Pričakovanje pomoči od drugih staršev v primeru osebne stiske

Ali bi se lahko obrnili na druge starše v klubu v primeru osebne stiske?	Število	Odstotek
Da	45	56,25
Ne	11	13,75
Ne vem	24	30,00
Skupaj	80	100,00

Graf 3.7: Pričakovanje pomoči od drugih staršev v primeru osebne stiske

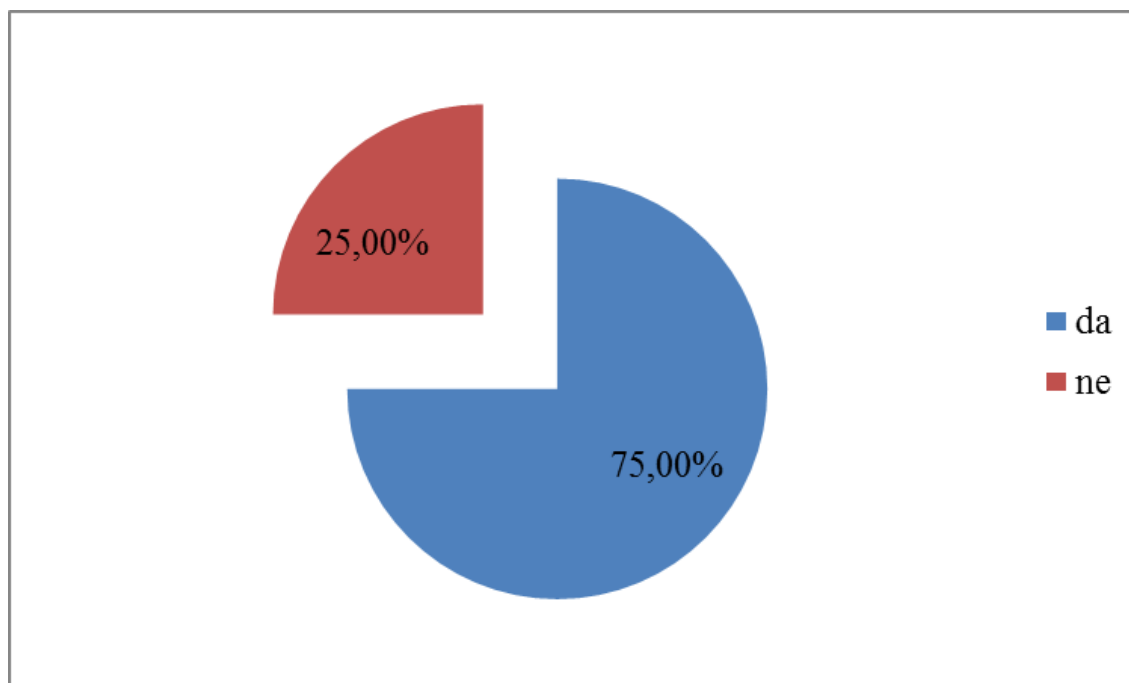

Več kot tri četrtine staršev je v anketi odgovorilo, da so se njihove družbene vezi razširile potem, ko so svojega otroka vpisali v smučarski klub. Takih staršev je bilo 60 (75 %), samo 25 % staršev pa je mnenja, da se njihove družbene vezi niso razširile.

Tabela 3.8: Razširitev družbenih vezi staršev z včlanitvijo otroka v smučarski klub

Ali so se vaše družbene vezi z včlanitvijo otroka v smučarski klub razširile?	Število	Odstotek
Da	60	75,00
Ne	20	25,00
Skupaj	80	100,00

Graf 3.8: Razširitev družbenih vezi staršev z včlanitvijo otroka v smučarski klub

V naslednjem vprašanju sem starše prosila, naj opišejo, kako oziroma na kakšen način so se njihove družbene vezi razširile. Vprašanje je bilo odprtega tipa, odgovor ni bil obvezen, možni pa so bili različni opisni odgovori, kjer so anketiranci sami opisali svoje izkušnje. Na to vprašanje je odgovorilo 56 od 80 anketirancev, prevladovali pa so naslednji odgovori: 42 odgovorov (75 %) je v takšni ali drugačni obliki zajemalo podatek, da so si starši s sodelovanjem svojih otrok v klubu pridobili več prijateljev, znancev, poznanstev in vez, spoznali so starše v svojem klubu in v drugih klubih, pa tudi babice dedke in druge družinske člane otrok smučarjev.

Starši so v opisu svojih družbenih vezi navedli tudi, da pogosto skupno preživljajo prosti čas, se družijo z novimi znanci in prijatelji in tako izvejo več novih stvari in koristnih informacij. Tudi njihovi otroci imajo nove prijatelje. Starši si med seboj pomagajo tako na poslovnem področju (širjenje posla, povečanje posla v svojem podjetju na račun poznanstev iz kluba) in v zasebnem življenju (varstvo otrok med tekmami, prevozi na treninge in tekme). Med seboj sodelujejo pri organizaciji tekmovanj, se družijo po treningih in tekmah in na klubskih piknikih in prireditvah. Vendar pa je druženje staršev pogosto tudi v zasebnem življenju, povabijo en drugega na kakšno pijačo ali na piknik, skupaj preživljajo letni in zimski dopust in prosti čas. Bistvo tega druženja je, da si starši izmenjajo izkušnje, se pogovarjajo o otrocih in si pomagajo z nasveti, informacijami in predlogi, medtem ko se otroci, ki se poznajo že iz kluba, med seboj družijo. Nekateri starši so postali prijatelji, saj jih družijo podobna miselnost in tudi otroci so med sabo prijatelji, ki se družijo med sabo tudi izven klubskega časa.

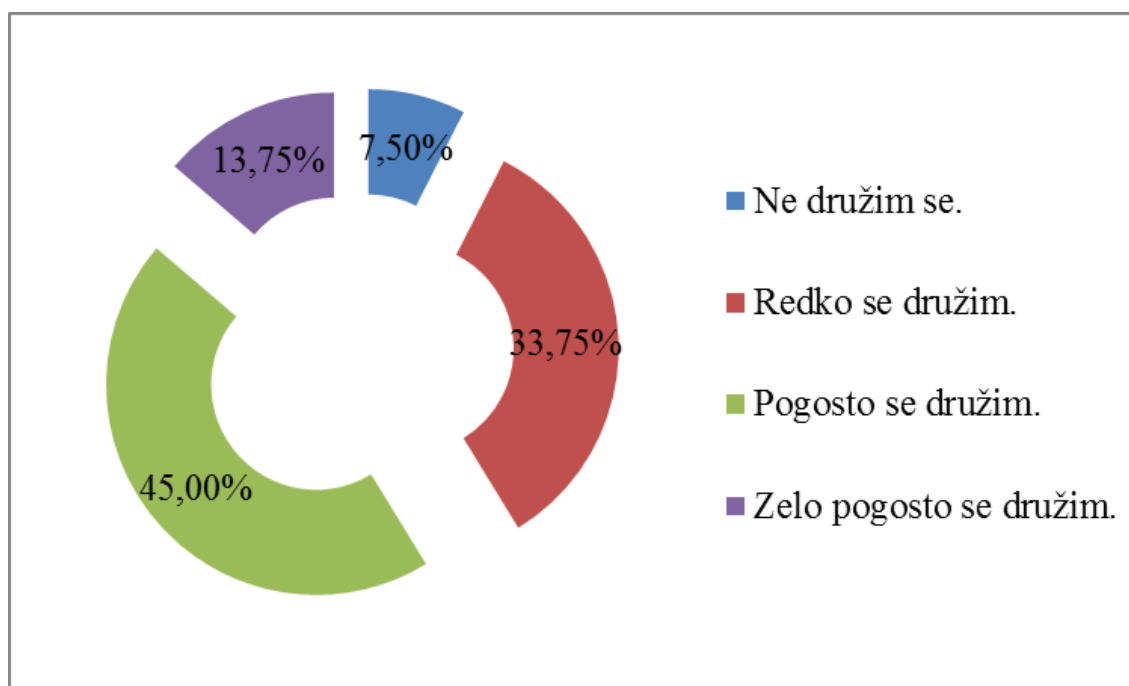
Na splošno je članstvo otrok v smučarskem klubu staršem prineslo več družabnega življenja, več znanja, izmenjavo različnih izkušenj, informacij, razširil se jim je tudi krog aktivnosti, v katere so vključeni.

V podporo zgornji trditvi so tudi rezultati pri osmem vprašanju, kjer so anketiranci odgovarjali na vprašanje, koliko se med seboj družijo izven »klubskega« časa – torej v svojem zasebnem življenju – ali skupaj dopustujejo, praznujejo rojstne dni, hodijo na izlete ipd. Takih, ki se sploh ne družijo, je zelo malo – samo 7,50 %. Tretjina se jih družijo vsaj občasno, dve tretjini (60 %) pa se jih družijo pogosto ali zelo pogosto kar kaže na to, da se med starši oblikujejo prijateljske vezi na podlagi poznanstva preko otrok – imajo skupne interese, ki presegajo zgolj športno udejstvovanje otrok v smučarskem klubu. To lahko sklepamo iz odgovorov na obe zgornji vprašanji.

Tabela 3.9: Druženje izven »klubskega« časa

Ali se pogosto družite z drugimi starši izven "klubskega" časa?	Število	Odstotek
Ne družim se	6	7,50
Redko se družim	27	33,75
Pogosto se družim	36	45,00
Zelo pogosto se družim	11	13,75
Skupaj	80	100,00

Graf 3.9: Druženje izven »klubskega« časa

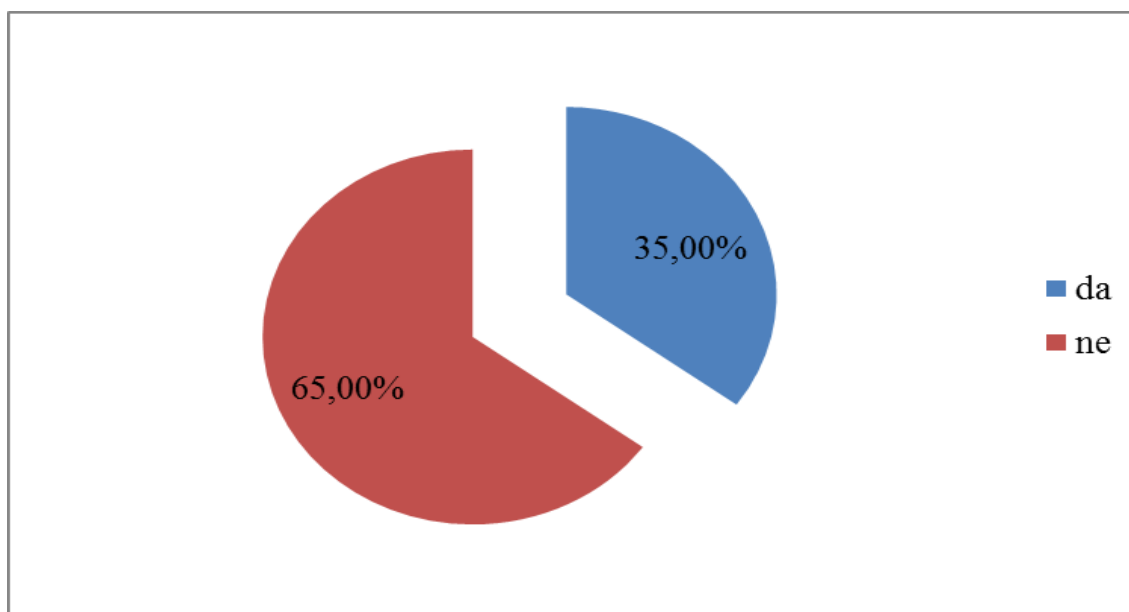
Ne glede na rezultate pri prejšnjih dveh vprašanjih, ki kažejo na dokaj pogoste in močne družbene prijateljske vezi med starši v klubu in druženje tudi izven kluba, pa so bili zanimivi rezultati ankete pri vprašanju, ki je merilo povezavo članstva v klubu in vpliva na družbeni status in finančni položaj posameznika. Tukaj so anketiranci v večini (65 %) odgovorili, da od poznanstev iz smučarskega kluba nimajo koristi pri svojem finančnem položaju ali družbenem statusu. Tistih, ki take koristi imajo, je bilo 35 % – kar se nekako

ujema z odgovori, da poznanstva in prijateljstva iz smučarskega kluba pripomorejo tudi k uspehu na poslovnem področju (pri zasebnih podjetjih članov kluba, na primer).

Tabela 3.10: Izboljšanje družbenega statusa ali vašega finančnega položaja

Ali vam je članstvo v smučarskem klubu prineslo poznanstva, ki ste jih izkoristili za izboljšanje družbenega statusa ali vašega finančnega položaja?	Število	Odstotek
Da	28	35,00
Ne	52	65,00
Skupaj	80	100,00

Graf 3.10: Izboljšanje družbenega statusa ali vašega finančnega položaja

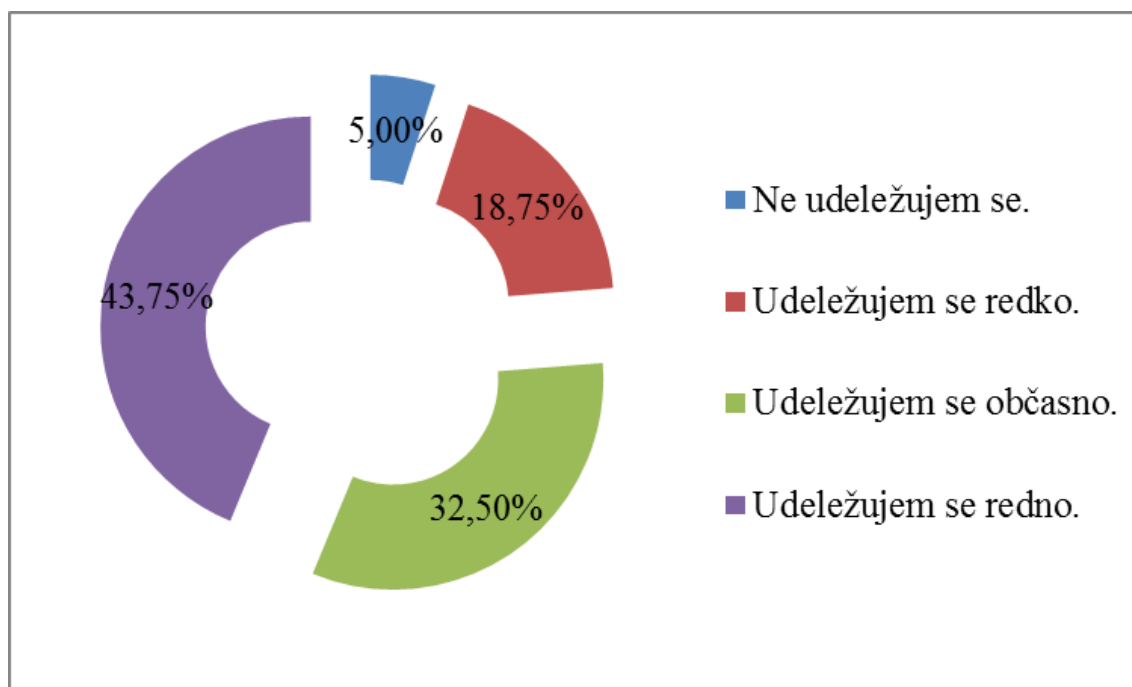
Udejstvovanje otrok v smučarskem klubu je brez velike podpore staršev praktično nemogoče. Poleg finančnega vložka v otrokovo smučarsko pot je izrednega pomena tudi fizična in moralna podpora staršev. Smučarski klubi za svoje optimalno delovanje potrebujejo tudi prostovoljno sodelovanje staršev pri organizaciji delovanja kluba, treningov, tekem in ostalih klubskih dogodkov. Takšno udejstvovanje krepi vezi med starši in je v korist otrokom, da lahko nemoteno trenirajo.

Zato ne preseneča, da je odstotek staršev, ki v klubskem delovanju sploh ne sodelujejo, zelo majhen. Samo 5 % staršev se popolnoma nič ne ukvarja z dejavnostmi v klubu in se ne udeležuje klubskih dogodkov, treningov in tekem. Slabih 20 % se v klubu udeleži redko, takrat ko je to pač neizbežno in nujno potrebno za izvedbo treninga, tekme ali drugega dogodka. Velika večina staršev pa v klubu sodeluje občasno ali redno – takih je 76 %. Ti starši pomagajo pri organizaciji tekem, ki so v izvedbi posameznega kluba, pomagajo pri prevozi, navijajo na tekmah, organizirajo neobvezno klubsko druženje ali piknik, pomagajo pri izvedbi zimovanja in poletnega kampa za otroke. Brez tolikšne udeležbe staršev prostovoljni klubi ne bi delovali, saj nimajo zadostne logistične podpore in kadra za izvedbo vseh aktivnosti. Sodelovanje staršev v klubu pa pomeni, da se med njimi krepijo prijateljske vezi in se gradijo socialna omrežja, vsak starš doprinese svoje izkušnje in znanje, s čimer se gradi socialni kapital staršev in družin.

Tabela 3.11: Udeležba v klubskem dogajanju

Se udeležujete klubskih piknikov, tekem, sestankov, treningov?	Število	Odstotek
Ne udeležujem se	4	5,00
Udeležujem se jih redko	15	18,75
Da, udeležujem se jih občasno	26	32,50
Da, udeležujem se jih redno	35	43,75
Skupaj	80	100,00

Graf 3.11: Udeležba v klubskem dogajanju

Socialna omrežja, ki jih med seboj ustvarjajo starši s tem, ko se družijo med opravljanjem aktivnosti v klubu in tudi v prostem času, so pomembna socialna kategorija vsakega posameznika in tudi družine otroka smučarja. Bistvo socialnih vezi med ljudmi je tudi, da lahko od ljudi v »svojem« socialnem omrežju pričakuješ pomoč in jo tudi dobiš, kadar jo potrebuješ. To se je pokazalo tudi pri odgovorih na vprašanje, ali si starši v klubu med seboj pomagajo. Skoraj 84 % anketirancev je vsaj kdaj že bilo v situaciji, ko so jim drugi starši iz kluba pomagali. Četrtnina je takih, ki pravijo, da so jim pomagali pogosto, 59 % pa takih, ki so takšno pomoč prejeli nekajkrat. Manjši delež anketirancev (16 %) pa od staršev v klubu še nikoli ni prejel nobene pomoči.

Oblike pomoči so seveda različne. Najpogosteje omenjena pomoč med starši je prevoz otrok na treninge in tekme, varstvo za otroke po treningu ali tekmi, delitev stroškov za prevoze in skupni prevozi otrok.

Znotraj klubske aktivnosti pa so starši poudarili pomoč pri organizaciji treningov, tekem in piknikov, pri organizaciji klubskega poletnega tabora in zimovanja za otroke, vsakoletnega klubskega piknika, organizacijo dobrodelnega koncerta in družabnih dogodkov,

medsebojno obveščanje o klubskih dejavnostih, pomoč pri nakupu in servisu opreme za otroke in za klub, aktivno sodelovanje pri iskanju novih strokovnih kadrov, zbiranje nagrad in sponzorjev za klubske namene, zbiranje sponzorskih in donatorskih sredstev za klub. Tudi pri organizaciji tekme si starši med seboj pomagajo – zagotovijo fizične delavce za tekmo, pomagajo zbirati nagrade za tekmo. Pomemben je tudi pretok informacij med starši o klubskih aktivnostih – informacije o poteku treningov in tekem, o skupnih zimskih in poletnih počitnicah, informacije o trenerjih, treningih in dogajanju na raznih tekmah.

Starši so si med seboj pomagali z informacijami, ki bi jim bile brez teh poznanstev nedostopne. Prijateljstva in poznanstva med starši so jim bila v pomoč pri navezovanju stikov za povečanje posla, širjenje poznanstev med obrtniki, pri navezovanju poslovnih stikov.

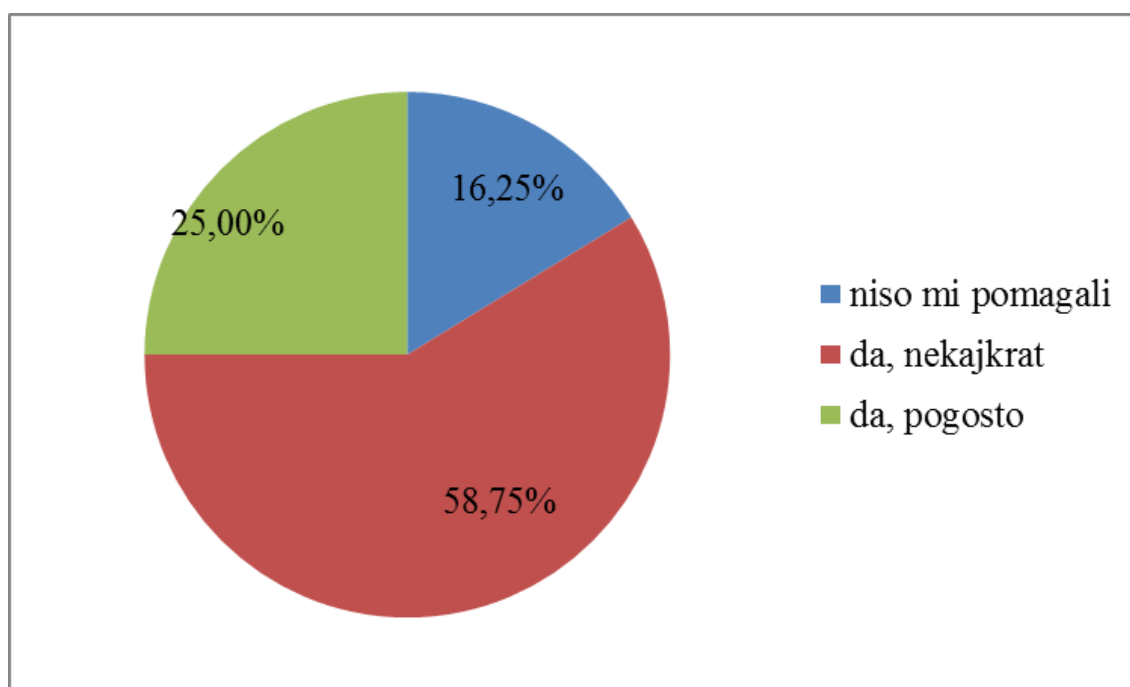
Medsebojna pomoč staršev iz kluba sega na več področij, zajema razne medsebojne usluge, pa tudi finančno in moralno podporo. Starši so si medsebojno pomagali tudi povsem zasebno, sploh tisti, med katerimi so se spletla tesnejša prijateljstva: tako med odgovori najdemo pomoč pri gradnji hiše in pri gradnji bazena, pomoč pri nakupu parcele, pomoč pri zbiranju sredstev za nakup kombija in brezplačno uporabo vikenda in avtodoma. Neprecenljiva je tudi nematerialna pomoč med straši: nasveti in predlogi, prenos znanja, konkretna fizična pomoč – kako se spopasti z kakšno neprijetno družinsko situacijo, podpora pri ločitvi, pomoč v zapleteni družinski situaciji (svetovanje in podpora).

Ker so vezna nit med starši v klubu vseeno otroci, ki v klubu trenirajo smučanje, je med starši veliko sodelovanja pri šolskih obveznostih otrok, skupnih rojstnodnevnih praznovanj otrok, skupnih dopustov in piknikov, kjer se družijo tako otroci kot starši. Pomembna je izmenjava nasvetov glede otrokovih smučarskih in šolskih obveznosti in kako to vse usklajevati, pa tudi otroci si po zgledu staršev pomagajo na pripravah in na tekmah.

Tabela 3.12: Pomoč drugih članov smučarskega kluba

So vam drugi starši oziroma člani smučarskega kluba kdaj pomagali?	Število	Odstotek
Niso mi pomagali	13	16,25
Da, nekajkrat	47	58,75
Da, pogosto	20	25,00
Skupaj	80	100,00

Graf 3.12: Pomoč drugih članov smučarskega kluba

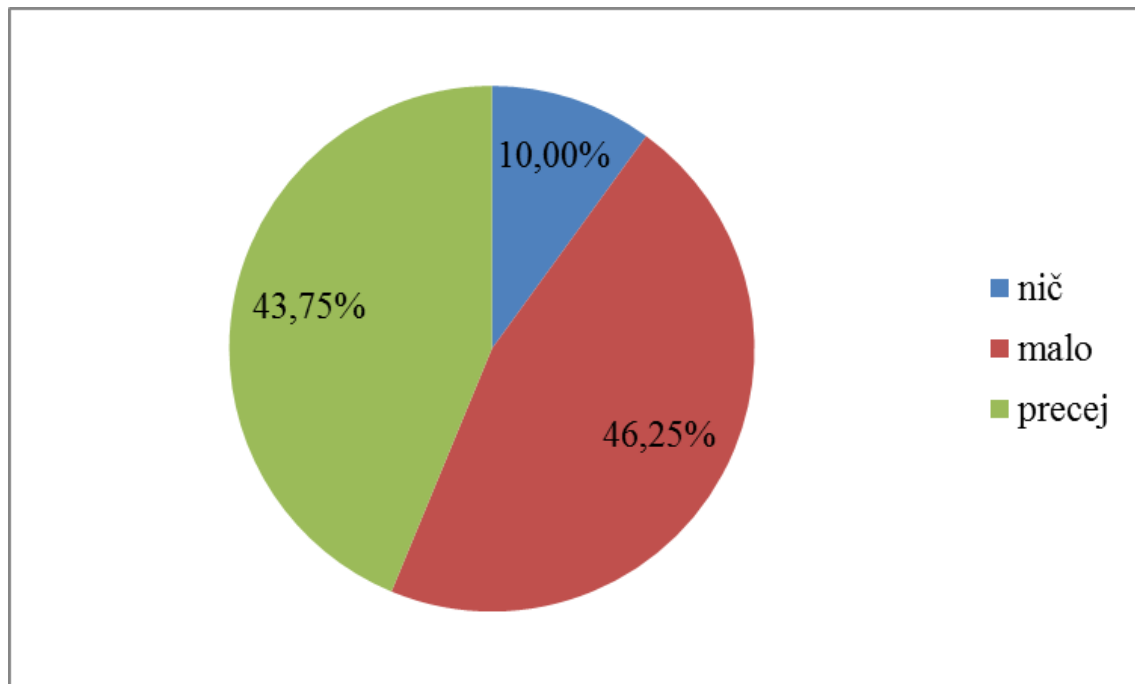

Glede na vse našete načine pomoči in zelo očitno potrebno sodelovanje med starši v smučarskem klubu, je pričakovan tudi izjemno visok odstotek staršev, ki menijo, da se jim je krog prijateljev z včlanitvijo otroka v smučarski klub razširil – takšnih je kar 90 % vseh anketirancev. Slabi polovici staršev se je krog prijateljev razširil malo, 44 % staršev pa precej. Samo 10 % staršev meni, da z udejstvovanjem svojega otroka v športnem klubu niso pridobili nobenega novega prijatelja.

Tabela 3.13: Razširitev kroga prijateljev z včlanitvijo otroka v smučarski klub

Se je vaš krog prijateljev z včlanitvijo vašega otroka v smučarski klub razširil?	Število	Odstotek
Nič	8	10,00
Malo	37	46,25
Precej	35	43,75
Skupaj	80	100,00

Graf 3.13: Razširitev kroga prijateljev z včlanitvijo otroka v smučarski klub

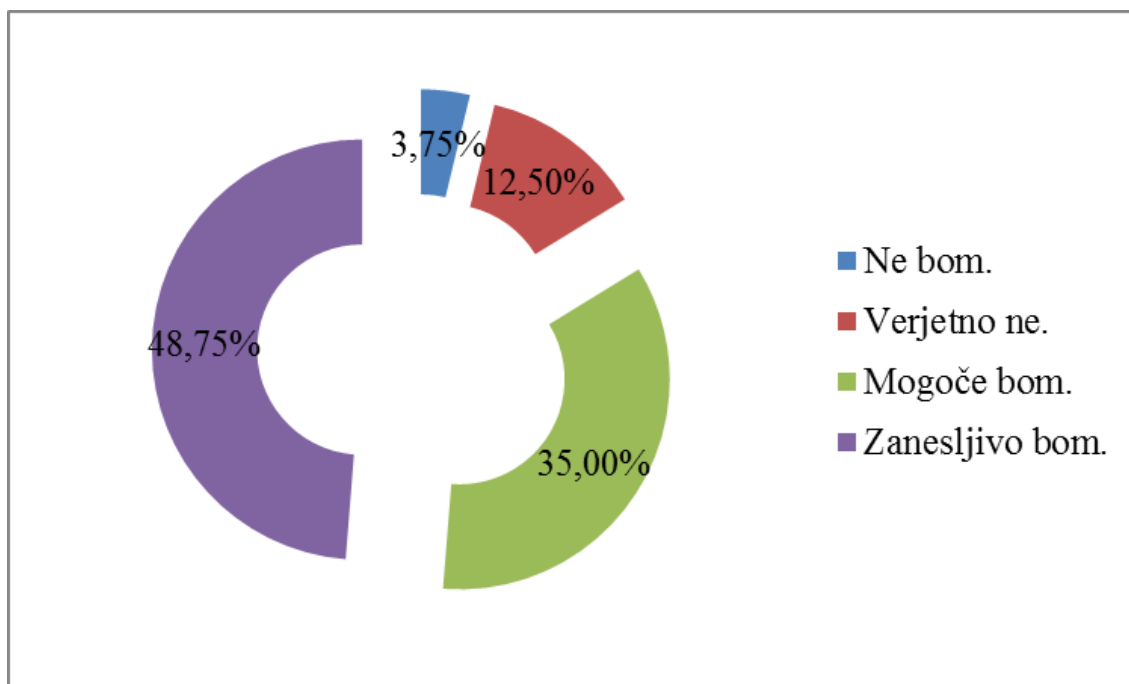
Socialne vezi in omrežja, ki se spletejo med starši v smučarskem klubu, so seveda predvsem usmerjena na dejavnost otrok v klubu, se pa kot je bilo razvidno iz zgodnjih odgovorov širijo tudi v povsem zasebno sfero posameznikov in družin. Zato me je zanimalo, ali se ta socialna omrežja in vezi med starši ohranijo tudi, če otrok s smučanjem v klubu preneha. Polovica staršev (49 %) bi prijateljstva in znanstva iz kluba obdržala tudi po tem, ko njihov otrok ne bi več treniral v smučarskem klubu. Dobra tretjina (35 %) vprašanih meni, da bi se klubska prijateljstva mogoče ohranila, medtem ko jih 16 % meni,

da je njihovo socialno omrežje vezano samo na otrokovo udejstvovanje v smučarskem klubu in prijateljstev in stikov s starši ne bi ohranili.

Tabela 3.14: Stiki z starši otrok, če otrok preneha s smučanjem v klubu

Se je vaš krog prijateljev z včlanitvijo vašega otroka v smučarski klub razširil?	Število	Odstotek
Ne bom	3	3,75
Verjetno ne	10	12,50
Mogoče bom	28	35,00
Zanesljivo bom	39	48,75
Skupaj	80	100,00

Graf 3.14: Stiki z starši otrok, če otrok preneha s smučanjem v klubu

3.2.3 Povzetek rezultatov raziskave

Med starši otrok v klubu se ustvarijo poznanstva in prijateljstva. Večina staršev (92,50 %) ima v smučarskem klubu prijatelje, interakcija med starši v smučarskem klubu je zaradi narave in organizacije takšnega kluba neizogibna in je tudi precej pogosta – 95 % staršev v klubu je v občasnih, pogostih ali celo zelo pogostih stikih med seboj. Starši večinoma med seboj komunicirajo osebno, po telefonu ali po elektronski pošti, nekaj komunikacije pa poteka tudi preko družbenih omrežij. Starši so v večini mnenja, da so se njihove družbene vezi razširile potem, ko so svojega otroka vpisali v smučarski klub in več kot polovica jih meni, da bi nove znance in prijatelje v klubu lahko prosili za pomoč, če bi jo potrebovali, tretjina staršev pa v to ni prepričana – prijateljstva in znanstva mogoče vseeno niso tako trdna in intenzivna, so bolj osredotočena na dogajanje v klubu.

Starši si med seboj pomagajo pri organizaciji tekmovanj, se družijo po treningih in tekmah in na klubskih piknikih in prireditvah. Sodelujejo tako na poslovnem in v zasebnem življenju. Starši so sodelovanjem svojih otrok v klubu pridobili več prijateljev, znancev, poznanstev in vez, spoznali so starše v svojem klubu in v drugih klubih, skupaj preživljajo prosti čas, se družijo z novimi znanci in prijatelji in tako izvejo več novih stvari in koristnih informacij. Med starši se oblikujejo prijateljske vezi in skupni interesi na podlagi poznanstva preko otrok – kar 90% staršev se tudi zasebno družijo občasno, pogosto ali zelo pogosto. Starši teh poznanstev večinoma (65 %) ne izkoriščajo pri svojem finančnem položaju ali družbenem statusu. Samo tretjina jih meni, da jim poznanstva in prijateljstva iz kluba koristijo tudi na poslovnem in finančnem področju.

Velika večina (76 %) staršev pa v klubu sodeluje občasno ali redno – pomagajo pri organizaciji tekem, pri prevozih, navijajo na tekmah, organizirajo neobvezno klubsko druženje ali piknik, pomagajo pri izvedbi zimovanja in poletnega kampa za otroke. Udeležba staršev je za delovanje kluba ključna, saj klub nima zadostne logistične podpore in kadra za izvedbo vseh aktivnosti. S sodelovanjem staršev v klubu pa se med njimi krepijo prijateljske vezi in se gradijo socialna omrežja, gradi pa se tudi socialni kapital staršev in družin. Ta je ključen tudi za medsebojno pomoč – skoraj 84 % staršev je odgovorilo, da so jim drugi starši iz kluba že občasno ali pogosto pomagali, le manjši del je takih, ki od staršev v klubu še nikoli niso prejeli nobene pomoči.

Starši si med seboj pomagajo predvsem s skupnimi prevozi otrok in varstvom za otroke. Sodelujejo in si pomagajo pri klubskih aktivnostih, pa tudi zasebno in poslovno. Pomagajo si z informacijami, medsebojnimi uslugami, pa tudi s konkretno finančno in moralno podporo. Večina staršev meni, da so z včlanitvijo otroka v smučarski klub pridobili nove prijatelje in znance. Polovica staršev bi ta prijateljstva in znanstva zanesljivo obdržala tudi če njihov otrok ne bi več treniral v smučarskem klubu, 16 % staršev pa meni, da prijateljstev in stikov s starši kasneje ne bi ohranili.

»Socialni kapital tako posameznika – starša kot družine se širi z aktivnim udejstvovanjem otroka v smučarskem klubu. Aktivno sodelovanje otroka v smučarskem klubu v družino vnese pomembne spremembe v smislu širjenja socialnih omrežji, saj članstvo v klubu pomeni mrežo poznanstev, ki omogočajo večjo družbeno moč, prenos informacij in prenos znanj.«

Na podlagi pridobljenih podatkov in rezultatov opravljene ankete, lahko zastavljeno hipotezo potrdim.

4 SKLEP

Posameznik se v življenju srečuje z različnimi oblikami kapitala. Najbolj otipljiv in eksaktno merljiv je seveda finančni ali ekonomski kapital, kulturni, človeški in socialni kapital pa so težje opredeljivi pojmi, kjer obstaja več teorij, razlag in definicij.

Kot obliko kapitala nekateri avtorji opredeljujejo tudi socialna omrežja – po mnenju nekaterih avtorjev so socialna omrežja zgolj (nič več in nič manj) sredstva za nastajanje, reprodukcijo in izmenjavo virov in so močno povezana tudi z drugimi vrstami kapitala, tudi s socialnim kapitalom (Harvey in drugi 2007, 208–209).

Vsak posameznik, ki vstopa v socialne relacije z drugimi, si gradi veliko socialnih omrežij na različnih ravneh življenja. Socialno omrežje namreč sestavljajo posamezniki in predvsem socialni odnosi med njimi – prijateljski, družinski, partnerski, poslovni in drugi medsebojni odnosi. Pri preučevanju socialnih omrežij pa se vseeno bolj osredotočamo na preučevanje razmerja med dvema ali več posamezniki in odnosov med njimi in ne na posameznika kot takega (Preša 2010, 13).

Vključenost oseb v socialne skupine in socialna omrežja je glavna značilnost, s katero posameznik razvija in krepi svoj socialni kapital. Socialni kapital je individualna kategorija in pomeni posameznikovo znanje, veščine, sposobnosti in lastnosti, hkrati pa je socialni kapital tudi skupni vir, saj nastaja v posameznikovi interakciji in vključenosti v družbo (Zrim Martinjak 2006, 113).

Prostovoljne organizacije so oblika socialnih skupin in sodelovanje v prostovoljnih organizacijah je ena od aktivnosti, kjer posamezniki vstopajo v socialne odnose, gradijo socialna omrežja in si povečujejo socialni kapital. Takšna prostovoljna organizacija je tudi smučarski klub, v katerem otroci trenirajo smučanje. Pomembno vlogo v takem klubu imajo seveda starši, saj brez njihove podpore smučarsko udejstvovanje otrok ne bi bilo izvedljivo. Večina smučarskih klubov namreč nima niti finančnih niti logističnih in kadrovskih kapacitet za delovanje brez velike podpore staršev. Podpora staršev pa seveda neizogibno pomeni, da starši vstopajo v medsebojne odnose. Iz teh odnosov se razvije socialno omrežje staršev in na teh odnosih starši gradijo svoj socialni kapital.

Raziskava med starši otrok, ki so včlanjeni v smučarski klub, je pokazala, da starši med seboj sodelujejo, si pomagajo tako na področju delovanja kluba kot tudi zasebno in poslovno, se družijo med seboj na klubskih dogodkih in tudi zasebno. Med starši se spletejo prijateljske vezi, ki segajo preko okvirov delovanja kluba, tudi v privatno sfero posameznika. Starši med seboj komunicirajo, se obveščajo, izmenjujejo informacije in znanje, ki bi jim bilo brez prostovoljnega socialnega omrežja smučarskega kluba nedostopne in neznane. Takšna prijateljstva sicer v manjši meri segajo na finančno področje posameznikov in od njih nimajo neposredne koristi za svoj družbeni in finančni status, toliko bolj pa so ta prijateljstva koristna za treniranje otrok v klubu in za preživljanje skupnega prostega časa.

Rezultati in analiza podatkov raziskave je potrdila hipotezo, da je aktivno udejstvovanje otroka v smučarskem klubu pomemben gradnik socialnega kapitala staršev. Starši, pa tudi otroci, si v klubu najdejo prijatelje in znance, njihova socialna omrežja se s tem razširijo in jim omogočajo večjo družbeno moč, dostop do koristnih informacij in prenos znanj. Poleg tega se že v otroštvu pogosto postavijo temelji za nadaljnje športno (rekreativno ali profesionalno) udejstvovanje, pa tudi temelji za bolj kvalitetno bivanje na športnem in na družbenem področju.

5 LITERATURA

1. Adam, Frane, Borut Rončević, in Matevž Tomšič. 2007. *Socialni kapital – za SRS*. Dostopno prek: <http://www.slovenijajutri.gov.si/fileadmin/urednik/dokumenti/sockap.pdf> (5. maj 2016).
2. Alpski smučarski klub Medvode. 2012. Dostopno prek: <http://www.ask-medvode.si/> (3. junij 2016)
3. Burt, Ronald S. 1992. The Social Structure of Competition. V *Network and Organisations: Structure, Form and Action*, ur. Nitin, Nohria in Robert G., Eccles, 57–91. Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press.
4. Darcy, Simon, Hazel Maxwell, Melissa Edwards, Jenny Onyx, in Shauna Sherker. 2014. More than a sport and volunteer organisation: Investigating social capital development in a sporting organisation. *Sport Management Review* 17 (4): 395–406.
5. Dragoš, Srečo. 2002. Socialni kapital: dragocena, nejasna in nevidna dobrina. *Socialno delo* 41 (2): 71–89.
6. Komisija Evropskih skupnosti. 2007. *Bela knjiga o športu*. Bruselj: Evropska unija.
7. Harvey, Jean, Maurice Lévesque in Peter Donnelly. 2007. Sport Volunteerism and Social Capital. *Sociology of Sport Journal* (24): 206–223.
8. Fredericks, Jennifer A. in Jacquelynne S. Eccles. 2004. Parental Influences on Youth Involvement in Sports. V *Developmental Sport and Exercise Psychology: A Lifespan Perspective*, ur. Maureen R. Weiss, 145–151. Morgantown, W.V.: Fitness Information Technology, Inc.
9. Geidne, Susanna, Mikael Quennerstedt, in Charli Eriksson. 2013. The youth sports club as a health-promoting setting: An integrative review of research. *Scandinavian Journal of Public Health* 41 (3): 269–283.
10. Hoye, Russell, Matthew Nicholson, in Kevin Brown. 2015. Involvement in Sport and Social Connectedness. *International Review for the Sociology of Sport* 50 (1): 3–21.
11. Iglič, Hajdeja. 1988. Ego-centrične socialne mreže. *Družboslovne razprave* 5 (6): 82–93.
12. ---2001. Socialni kapital, socialna omrežja in politično vedenje: empirična študija. *Družboslovne razprave* 17 (37-38): 167–190.

13. Jowett, Sophia in Melina Timson–Katchis. 2005. Social Networks in Sport: Parental Influence on the Coach – Athlete Relationship. *The Sport Psychologist* 19 (3): 267–287.
14. Lawson, Hal A. 2005. Empowering people, facilitating community development, and contributing to sustainable development: The social work of sport, exercise, and physical education programs. *Sport, Education and Society* 10 (1): 135–160.
15. Lee, Seung Pil, T. Bettina Cornwell in Kathy Babiak. 2012. Developing an Instrument to Measure the Social Impact of Sport: Social Capital, Collective Identities: Health Literacy, Well-Being and Human Capital. *Journal of Sport Management* 26: 24–42.
16. Nixon, Howard L. 1993. Social Network Analysis of Sport: Emphasizing Social Structure in Sport Sociology. *Sociology of Sport Journal* 10: 315–321.
17. Perks, Thomas. 2007. Does Sport Foster Social Capital? The Contribution of Sport to a Lifestyle of Community Participation. *Sociology of Sport Journal* 24: 378–401.
18. Preša, Nuša. 2010. *Socialna opora v različnih tipih družin. Diplomsko delo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
19. West-Burnham, John, Maggie Farrar, in George Otero. 2007. *Schools and communities: working together to transform children's lives*. London: Network Continuum Education.
20. Seippel, Ørnulf. 2006. Sport and Social Capital. *Acta Sociologica* 49 (2): 169–183.
21. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. 2000. *Športni klub*. Dostopno prek: http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=%C5%A1portni+klub&hs=1 (3. junij 2016).
22. Encyclopedia2. *Sports Club*. 2010. Dostopno prek: <http://thefreedictionary.com/Sports+Club> (3. junij 2016)
23. Smučarska Zveza Slovenije. 2013/2014. *Gradivo za tehnične delegate, regijske trenerje in koordinatorje otroškega programa*. Dostopno prek: <http://www.sloski.si/resources/files/pdf/alpsko-smucanje/13-14/slo/OTR-Gradivo-Otroski-program-2014.pdf> (14. junij 2016).
24. Svetic, Aleša. 2010. *Socialni kapital kot konkurenčna prednost organizacije*. Dostopno prek: <http://porocevalec.ibs.si/sl/component/content/article/54-letnik-4-t-2/190-doc-dr-alea-svetic-socialni-kapital-kot-konkurrenna-prednost-organizacije> (10. junij 2016).

25. Šega, Anja. 2006. *Socialni kapital v slovenskih organizacijah*. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Sega-Anja.PDF> (14. junij 2016).
26. Šola za ravnatelje. 2016. *Predstavitev projekta. Opredelitev SKK. Opredelitev socialnega in kulturnega kapitala*. Dostopno prek: <http://sk.solazaravnatelje.si/predstavitev/opredelitev-skk/> (4. maj 2016).
27. Tomc, Katja. 2010. *Vpliv staršev na vključitev otrok v športno vadbo*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
28. Zrim Martinjak, Nataša. 2006. Koncept socialnega kapitala. *Sodobna pedagogika* 57 (123):108–122.

Priloga A: VPRAŠALNIK ZA INTERVJU

»Vpliv športnega udejstvovanja otrok na širjenje socialnih omrežij staršev«

Vprašalnik, ki je pred vami, je sestavni del mojega diplomskega dela z »Vpliv športnega udejstvovanja otrok na širjenje socialnih omrežij staršev«.

V diplomskem delu želim preučiti, kako se socialna omrežja staršev širijo skozi otrokovo udejstvovanje v športnem klubu. Osredotočila se bom na družine, ki imajo vsaj enega otroka vpisanega v smučarski klub in v diplomskem delu poskušala ugotoviti, kako so se družinska socialna omrežja razširila in kakšne spremembe socialnega kapitala je v družino vneslo udejstvovanje otroka v smučarskem klubu. Aktivno sodelovanje otroka v smučarskem klubu v družino vnese pomembne spremembe v smislu širjenja socialnih omrežij, saj članstvo v klubu pomeni mrežo poznanstev, ki omogočajo večjo družbeno moč, prenos informacij in prenos znanj.

Vaše sodelovanje v anketi mi bo v neprecenljivo pomoč pri mojem diplomskem delu, zato se vam za sodelovanje že vnaprej zahvaljujem.

Ana Dolanc

---

1. del: VPRAŠANJA, KI SE NANAŠAJO NA ČLANSTVO V SMUČARSKEM KLUBU IN NA OSEBNI/ DRUŽINSKI SOCIALNI KAPITAL

1. Ali imate v smučarskem klubu prijatelje?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Nimam prijateljev.
- b. 1 – 3 prijateljev.
- c. 4 – 6 prijateljev.
- d. 7 ali več prijateljev.

2. Kako pogosto imate stike z drugimi starši v klubu?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Nimam stikov.
- b. Redki stiki.
- c. Pogosti stiki.
- d. Zelo pogosti stiki.

3. Na kakšen način imate stike z drugimi starši v klubu?

(obvezno vprašanje, možnih več odgovorov)

- a. Osebno.
- b. Po telefonu.
- c. Po e-pošti.
- d. Preko družabnih omrežij.

4. Ali bi se lahko obrnili na druge starše v klubu v primeru osebne stiske?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Da.
- b. Ne.
- c. Ne vem.

5. Ali so se vaše družbene vezi z včlanitvijo otroka v smučarski klub razširile?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Da.
- b. Ne.

6. Opišite, kako so se vaše družbene vezi z včlanitvijo otroka v smučarski klub razširile?

(neobvezno vprašanje, možnih več odgovorov)

7. Ali vam je članstvo v smučarskem klubu prineslo poznanstva, ki ste jih izkoristili za izboljšanje družbenega statusa ali vašega finančnega položaja?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Da.
- b. Ne.

8. Ali se pogosto družite z drugimi starši izven »klubskega« časa (npr. skupni dopusti, izleti, praznovanje rojstnih dni, ipd.)?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Ne družim se.
- b. Redko se družim.
- c. Pogosto se družim.
- d. Zelo pogosto se družim.

9. Se udeležujete klubskih piknikov, tekem, sestankov, treningov?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Da, udeležujem se jih redno.
- b. Da, udeležujem se jih občasno.
- c. Udeležujem se jih redko.
- d. Ne udeležujem se.

10. So vam drugi starši oziroma člani smučarskega kluba kdaj pomagali?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Da.
- b. Ne.

11. Opišite, kako so vam drugi starši oziroma člani smučarskega kluba pomagali.

(neobvezno vprašanje, možnih več odgovorov)

12. Se je vaš krog prijateljev z včlanitvijo vašega otroka v smučarski klub razširil?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Precej.
- b. Malo.
- c. Nič.

13. Če se vaš otrok preneha ukvarjati s smučanjem, ali boste ohranili stike z starši otrok, ki so še včlanjeni v klub?

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Zanesljivo bom.
- b. Mogoče bom.

- c. Verjetno ne.
- d. Ne bom.

2. del: SPLOŠNA VPRAŠANJA

14. SPOL

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Moški.
- b. Ženski.

15. STAROST

(obvezno vprašanje, možen en odgovor)

- a. Do 25 let.
- b. Od 26 do 35 let.
- c. Od 36 do 45 let.
- d. Od 46 do 55 let.
- e. Več kot 56 let.

16. Kakšen je vaš življenjski standard?

(obvezno vprašanje, možen je en odgovor)

- a. Vaši družini ničesar ne primanjkuje, lahko si privoščite, kar si želite.
- b. Ste finančno omejeni glede dodatnih stvari npr. dopustov, potovanj, novih avtomobilov, izletov.
- c. Morate paziti na vaše družinske stroške vsak mesec.
- d. Ste močno finančno omejeni, tudi glede osnovnih dobrin.

Priloga B: ODGOVORI NA VPRAŠANJE ŠT. 6

Opišite, kako so se vaše družbene vezi z včlanitvijo otroka v smučarski klub razširile.

(56 odgovorov)

1. več poznanstev, vez, prijateljev za skupno preživljanje prostega časa
2. sodelovanje pri organizaciji tekmovanj, druženje na tekmah, druženje privatno,...
3. več družabnega življenja, več znanja...
4. več prijateljev in znancev
5. menjava različnih izkušenj, informacij
6. naši otroci skupaj trenirajo, zato je logično, da so tudi med starši vzpostavljeni stiki
7. poznavanje večjega števila ljudi neposredno in posredno
8. z razširitvijo kroga poznanstev se je razširil tudi krog aktivnosti, v katere je vključena moja družina, z možem sva začela hoditi v gledališče, kjer sva spoznala nove prijatelje, s katerimi sedaj hodimo na počitnice
9. več poznanstev
10. več prijateljev, skupno druženje, preživljanje skupnega dopusta in prostega časa, da se otroci med sabo družijo
11. spoznala sem nove znance in kolege, moji otroci imajo nove prijatelje
12. več poznanstev in vez, ki mi pomagajo pri širjenju posla in pri varstvu otrok med tekmami, večji krog prijateljev
13. večje število prijateljev, druženje na tekmah in na klubskih prireditvah, druženje otrok med seboj, povečanje posla v domači firmi na račun poznanstev iz klub
14. več prijateljev ;)
15. več prijateljev, znancev
16. več poznanstev in znancev, druženje na tekmah, po treningu in na klubskih piknikih, otroci imajo več prijateljev, se družijo med sabo tudi izven klubskega časa
17. poznam več ljudi
18. več ljudi za druženje
19. večje število znancev in večje število poznanstev med starši
20. znanci, prijatelji, skupna druženja
21. povečalo se je število znancev in pa število poznanih staršev, z katerimi se družimo na piknikih, po tekmah in po treningu spijemo kakšno kavico ali pa gremo skupaj z otroki na sladoled

22. večji krog poznanstev
23. druženje s starši, skupni izleti
24. skupno preživljanje prostega časa
25. poslovno
26. gremo na kavo med tekmo in po treningih, imamo skupne piknike in rojstne dneve otrok
27. večje št. prijateljev z katerimi preživljamo dopust tako letni kot zimski, otroci imajo družbo, skupni rd-ji, prespanje otrok pri enem ali drugem doma, druženje na piknikih in klubskih prireditvah
28. več družabnega življenja, več nasvetov glede poslovnega in družinskega življenja.
29. s starši drugih otrok iz kluba gremo velikokrat na kavico ali na kosilo po tekmi. Otroci imajo nove prijatelje
30. pridobil sem nove znance in kolege, prav tako tudi moja žena.
31. nova prijateljstva, družba, širši krog znancev sem pridobil, tudi otroci imajo več prijateljev
32. pridobila sem nove znance in klubske kolege, s katerimi grem kdaj pa kdaj na kavico ali sladoled po treningu, gremo skupaj z otroki
33. pridobil sem nove prijatelje in znance z katerimi preživljamo čas po treningih in tekmah otrok, na rojstnih dnevih in na šolskih dogodkih in piknikih
34. pridobila sem večje število znank in znancev ter klubskih kolegov
35. pridobil sem večje število prijateljev, z katerimi se družimo na klubskih obveznostih in tudi izven njih
36. razširil se mi je krog poznanih ljudi, ki jih včasih povabim na kakšno pijačo ali na piknik, delimo prevoze na tekme
37. pridobila sem znanke in spoznala druge mamice otrok, z katerimi se pogovarjamo o otrocih in si dajemo nasvete in izmenjavamo izkušnje
38. spoznal sem druge starše, tudi iz drugih klubov po Sloveniji, smo v stikih, sploh pozimi, ko pridejo tekme in razni skupni treningi, si pomagamo z nasveti in predlogi
39. razširil se mi je krog poznanstev med starši otrok, ki so vključeni v naš in pa tudi v drug smučarski klub.
40. s članstvom mojega otroka smučarskem klubu Medvode sem spoznal večje število staršev drugih otrok, ki prav tako trenirajo smučanje
41. spoznala sem druge mamice v našem in v drugih klubih
42. imam večje število znancev in kolego

43. kot eden od vodilnih članov kluba sem spoznal druge predsednike klubov po Sloveniji in tudi v tujini, z katerimi smo v navezi in si pomagamo kar se klubskih obveznosti tiče
44. spoznala sem druge starše, babice in dedke
45. ker je moj otrok že dalj časa v klubu smo z nekaterimi starši postali prijatelji in se družimo tudi na morju in med vikendi
46. odkar moj otrok trenira smučanje imam več znancev, katere lahko prosim za nasvet. Z dvema ali tremi starši pa smo postali prijatelji, saj nas družijo podobna miselnost in tudi otroci so med sabo prijatelji.
47. spoprijateljil sem se z drugim starši in smo večja družba, ki se družimo na tekmah in po treningih, pa na pripravah in na dopustu
48. smo majhen klub in zato se vsi starši med sabo zelo družimo in se trudimo biti v dobrih odnosih zaradi otrok.
49. z nekaterimi starši se veliko družimo
50. skupaj hodimo na piknike in tekme, se družimo po tekmah ali treningih. Skupaj gremo v hribe med vikendi ali na kakšen izlet. Letos se dogovarjamo za skupen dopust.
51. druženje pred treningi, na piknikih, po tekmah, tudi v prostem času gremo kdaj v gledališče, kosilo, izlet, skupaj praznujemo rojstne dneve
52. več prijateljev in znancev
53. več se družim z novimi znanci in prijatelji
54. več prijateljev in poznanih
55. več se družim, več novih stvari izvem
56. več ljudi poznam, izvem koristne informacije

Priloga C: ODGOVORI NA VPRAŠANJE ŠT. 11

Opišite, kako so vam drugi starši oziroma člani smučarskega kluba pomagali.

(61 odgovorov)

1. pomoč pri prevozu otrok, skrbi za otroke po treningu, tekmi
2. po potrebi pripeljejo otroka z treninga, včasih počaka pri njih...
3. prevzem otroka po treningu
4. prevoz otroka
5. nakup smučarske opreme, informacije
6. prevoz otroka na trening.
7. svetovanje z informacijami in svojimi izkušnjami za lažje odločitve glede treningov, udejstvovanja na intenzivnih pripravah.
8. pomagali so mi z informacijami, ki bi mi bile brez njihovega poznanstva nedostopne
9. pomoč pri prevozu otrok, pomoč pri navezovanju stikov za povečanje posla, širjenje poznanstev med obrtniki
10. pomoč pri varstvu in prevozu otrok, gradnji hiše, organizaciji tekem in piknikov, organizaciji dobredelnega koncerta, organizaciji poletnega tabora
11. pomoč pri organizaciji družabnih dogodkov, pomoč pri šolskih obveznostih otrok, pomagali so mi z zbiranjem sredstev za nakup kombija
12. prevoz otrok na tekmo
13. varstvo otrok
14. pomoč pri nakupu nove opreme za klub in pri iskanju novih kadrov
15. skupni rd otrok in skupni dopusti
16. obveščanje o klubskih dejavnostih
17. organizacija rojstnih dni otrok in prirejanje piknikov
18. skupni dopusti, pomoč pri varstvu in prevozu otrok, pikniki, skupni rojstni dnevi, organizacija klubskih prireditev
19. pomoč pri skrbi za otroke , prevozi otrok, pomoč pri šolskih obveznostih otrok
20. s prevozom otroka na trening in iz njega
21. pomoč na poslovnem,osebnem in ostalih področjih
22. poslovna sfera, usluge
23. finančno

24. moralno
25. vožnja otrok na trening in iz treninga ali tekem
26. prevoz otrok, organiziranje piknikov, zbiranje nagrad in sponzorjev za klubske namene, dopust ipd.
27. pri navezovanju poslovnih stikov
28. gradnja bazena, zbiranje sredstev za klub, organizacija tekme, zagotovili so mi fizične delavce za tekmo, pomagali so zbirati nagrade za tekmo, organizirali smo klubski piknik, posodili so mi vikend na morju za dopust
29. pobrali so mi otroka na treningu in ga pripeljali domov; včasih je bil skupen prevoz tudi iz tekme ali šole, pomagamo si pri šolskih obveznostih (prepisovanje snovi ipd.)
30. skupna praznovanja rojstnih dni, pomoč v šoli, pomoč pri klubskih obveznostih, pomoč pri nakupu parcele
31. pomoč v smislu varstvo in prevozi otrok, ki trenirajo v istem klubu
32. velikokrat se zmenimo za skupni prevoz otrok, ker živimo zelo blizu, otroci prepisujejo šolsko snov, nekaj posla sem pridobil za mojo domačo firmo s pomočjo drugih staršev
33. nakup, servis opreme
34. delimo si prevoze na treninge in tekme in nazaj, če je to potrebno; otroci si pomagajo na pripravah in na tekmah, družijo se na rojstnih dnevih, velikokrat pokličem kakšnega starša iz kluba za informacije o poteku treningov in tekem.
35. edino skupno pobiranje otrok v šoli
36. pomoč pri organiziranju skupnih zimskih in poletnih počitnic – klubskih in zasebnih; včasih prevozi otrok na trening in iz njega, druženje na tekmah, organizacija klubskih zadev in zbiranje sredstev za klub
37. pomagali so mi z prevozi otrok in z otroškimi šolskimi obveznostmi kadar je kdo manjkal v šoli zaradi treninga ali tekme
38. z nasveti in predlogi, kako se spopasti z kakšno neprijetno družinsko situacijo, podpora pri ločitvi
39. z informacijami o trenerjih, treningih in dogajanju na raznih tekmah, delili so nasvete o poteku športne poti
40. predvsem kar se tiče informacij o treningih in tekmah pa tudi pomoč v zapleteni družinski situaciji (svetovanje in podpora), velikokrat se dogovorimo tudi za skupne prevoze otrok, sploh tisti, ki živimo blizu

41. pri drugih starših lahko pridobim informacije o šolskih obveznostih in o klubskih zadevah, ki se tičejo otrok in njihovega odnosa in dela; včasih gremo po treningih skupaj na sladoled in na kosilo po tekmi ali če gremo iz kakšnega zimovanja.
42. velikokrat si delimo stroške prevozov otrok na treninge in tekme, nekateri drugi starši, ki so tako entuziastični kot jaz, so mi pomagali zbrati sredstva za nakup novega kombija, skupaj smo našli strokoven kader, organizirali smo dobrodelni koncert, ena družina pa nam je posodila vikend na smučišču za dopust
43. mamice si predvsem izmenjujemo nasvete glede otrokovih smučarskih in šolskih obveznosti in kako to vse usklajevati
44. drugi starši so mi ponudili pomoč pri prevozih mojega otroka in pri varstvu, saj imam zapleteno družinsko situacijo
45. člani si pomagamo glede vseh klubskih zadev in tudi v zasebnem življenju
46. včasih pokličem ali pošljem sporočilo drugim staršem ko rabim info o klubskih zadevah
47. ta pomoč je predvsem v smislu kar se tiče otrok in njihovega smučanja-skupni prevozi, šolske obveznosti, skupne tekme, zbiranje sredstev za klub, praznovanje rojstnih dni otrok in starše, zabava na piknikih
48. varstvo otrok, deljenje stroškov za dopust, klubski kolegi so nam posodili avtodom z katerim smo sli na priprave, ker ni bilo več prostih apartmajev, moj brat je dobil službo v firmi klubskega kolega
49. delimo si stroške prevoza otrok in posojamo si opremo med sabo, včasih tudi vprašam za kakšen nasvet glede nakupa opreme ali karte
50. pomoč pri varstvu otrok, ko smo prenavljali hišo, tudi mojega otroka so vzeli s seboj na dopust, jaz pa njihove
51. skupno zimovanje, poletni dopusti, deljenje stroškov, skupni prevozi otrok, pobiranje otrok v šoli ali na treningu enkrat en starš, drugič drug
52. predvsem pomoč kar se tiče klubskih zadev pa tudi napredovanje v službi so mi uredili, organizirali smo koncert za zbiranje sredstev, vsako leto gremo skupaj na zimovanje, ki ga skupno organiziramo
53. pomoč pri varstvu in prevozih otrok, povabilo na kakšno druženje, pomagali so mi pridobiti gradbeno dovoljenje za otroško igrišče
54. predvsem z informacijami oziroma kontakti ljudi, ki jih jaz ne poznam
55. uredili so počitniško delo za starejšega otroka
56. pomoč z informacijami, nakup opreme

57. svetovanje, organizacija dogodkov
58. znanje, nasveti
59. z informacijami v zvezi s smučanjem
60. z informacijami za izvedbo določenih dogodkov
61. z nasveti, z znanjem, konkretna fizična pomoč